

БИТКА ТОМАШЕВАЧКА.

Сунце зађе, а месецъ изађе
Кадъ Даница на исходу была,
А одъ зоре ни спомена нема;
Добошъ лупа великимъ сокакомъ,
У поноћи у очи суботе 5
У біелом' месту Бечкереку,
Да се скупе мацарски юнацы
Предъ конакомъ Киша генерала.
Боже милый да чуда велика!
Кадъ се слеже войска предъ конакомъ, 10
Предъ конакомъ Киша генерала;
Тадъ изиђе Кишу генерале
Изъ белога двора онъ своѣга,
Войсцы своіой поче говорити:
„Ой, Мацари мои витезови, 15
Витезови и вѣрни юнацы!
Сада ћемо поћи Томашевцу,
Пакъ у ютру рано ударити,
Србску ћемо войску обколити,
Книћанина съ войскомъ мы разбити, 20
А и нѣга живогъ уватити,
За мацарскій споменъ останути.“ —
Мацарска се войска оправила
Кадъ одъ Киша заповѣсть добыла,
Съ генераломъ Томашевцу пошла. 25

Тога часа и тога минута
Три су бѣле виле закликтале:
Прва кличе са Авале вила,
Друга кличе одъ Фрушке планине, 30
Трећа кличе са Вршачке куле.
Прва зове Книћанинъ Стевана,
Лютогъ змая одъ Србиѣ славне.
Друга зове Ђоку изъ Кулпина,
Башъ одъ Бачке одъ земљъ поносне, 35
По племену Стратимировића,
Кога есте Србкнија родила
И на войску браћи опремила.
Трећа зове Јовановићъ Михла,
Одъ великогъ Беча поноситогъ. 40
Три су бѣле виле говориле:
„Книћанину што си задріємо,
Какви су те санцы одолѣли?
Заръ не видишь да ћешъ погинути,
Ето на те Киша одъ Мориша, 45
И са њиме Фетеръ генерала,
Ово су ти маџарски юнацы,
И са њима србски Маџарони
Бранковићи и башъ Вуковићи,
Съ њима иде Милутиновићу 50
И невѣрный проклетъ Дамянићу,
Што су законъ србски погазили
И маџарску войску подигнули,
Съ Маџаромъ се они побрати'ли,
Србской браћи, да до главе дођу, 55
Подъ маџарску саблю да ударе,
У маџарскій законъ да окрену,
Воде войске двадесетъ хиљада,
И носиду праха и олова
И шестдесетъ убойны топова.

На теб' иду са четири стране: 60
Съ десне стране Кишъ ће ударити
Одъ белога града Бечкерека,
Съ друге стране одъ села Ботоша,
Съ треће стране башъ одъ Орловата,
А съ четврте за леџа ће заћи.“ 65
Кадъ у ютру ютро освануло,
Съ десна крила прво ударише,
На Орловатъ ђуприю метуше,
Маџари в брзо начинише,
Преко воде Тамиша преџоше, 70
Нешто войске они преведоше,
Томашевцу селу ударише,
А Срби ихъ храбро дочекаше;
Съ маџарскомъ се войскомъ ту побише,
Бойно полъ крвлю оросише, 75
Вуприю имъ Срби запалише,
На Тамишъ ий воду натераше,
Маџари се многи подавише.
Кишъ се малый здраво разлютио,
Ди му войска многа изгинула 80
Кодъ маленогъ села Орловата.
Дамяниџу Кишъ в говорио
Што га ни в среџа послужила,
Те му войска многа изгинула:
„Чуешъ ли ме брате Дамяниџу, 85
Дедеръ вики Фетеръ генерала
И храброга Милутиновиџа,
Нека войску свакиј свою скупн
Коя в се по полю разбегла,
Да на шанацъ юришъ учинимо, 90
И да редутъ србски покваримо
Ди се юнакъ яко утврдіо,
Око себе шанацъ обкопао

Одъ Србіє Книћанинъ Стеване.“
Сви маіори Србски поскочише 95
Кадъ Мацарску войску угледаше,
Коня свакій свога се домаши
И на конѣ добре усѣдоше,
Генералу своме говорише,
Генералу Книћанинъ Стевану: 100
„Чувшъ ли насъ наша поглавицо!
Ако хоћешъ да твой мегданъ буде,
Брже скупляй храбре витезове,
Витезове све добре юнаке,
Па дочекай сву Мацарску войску 105
Са храбрима Србскимъ витезима
И са горскимъ добримъ айдуцима.
Кишъ се малый здраво зафаліо,
Краль Кошуту кнѣигу одписао,
У кнѣиги му Кишъ є говоріо 110
Да ће Србску войску побѣдити,
И тебека живогъ уватити,
До ака ће, главе свима доћи;
Онъ се Бога ніє опомен’о
Кадъ се съ войскомъ изъ Бечкерек’
крен’о.“ 115

Кадъ то чуо Книћанинъ Стеване
Што му веле нѣговы маіори,
Стеванъ нѣима лепше одговори:
„Фала вама сви мои маіори!
Што сте мени гласъ такій казали, 120
Я с’ не боимъ Киша одъ Мориша
Докле трає на меника главе,
И докъ ми є мога Миливоя
Србскогъ сына, храброгъ мог’ синовца,
И онога Бвте Баранѣа, 125
И храброга Јовановићъ Михла,

И Лазића, и съ нѣмъ Косанића,
И сокола Жупанца Стевана,
И витеза одъ Добрнѣ Живка,
И докъ ми є Панте Чарапића 130
Изъ Србіє сръбскога Србчића,
И топціє Глише изъ Кремана,
И храброга Грує Мишковића
Мишковића и съ нѣмъ Марковића,
И изъ горе храбріє айдука 135
Кой не жале главе изгубити,
А нек'мо ли мене садъ издати;
Тврдо су се мени завѣрили
Да на бою мене издат' неће,
Изгинути а не побегнути 140
Већъ на юришъ сложно ударити.
Садъ я имамъ две хиляде войске
Све момака добріє юнака:
Я с' не боимъ Киша генерала,
Ни нѣгови Маџарски юнака, 145
Докъ є мени храбри Граничара;
Моя войска, маня, сигурнія
Нег' нѣговы двадесетъ хиляда,
Моя войска не жали умрети,
Већъ за Србскій законъ крвѣ пролити.“ 150
Текъ што рече Книћанинъ Стеване
Србске страже ближе препуцаше,
Гласъ дадоше, да Маџари иду.
Кадъ то чуо Книћанинъ Стеване,
Одма скочи одъ землѣ на ноге 155
Єдномъ крочи до Лиска доскочи
Ногомъ ману на коня узяну,
Па потрже саблю оковану
И протрча крозь четири шанца,
По шанц'има войску раздѣлю 160

Па Србима храбримъ говоріо:
„Не бойте се Срби браћо драга!
Шарке пушке свакій подпрашуйте
И Мацаре на нѣ дочекайте,
Нека виде како Срби туку. 165
По томъ виче Миливоя свога
Србскогъ сына храброга витеза,
Коме пара у свой войсци нема:
Ой, синовче младый Миливоє!
Трчи сыне свуда на све стране 170
Да топціє топове не пале,
Нека ћуту докъ Мацари доћу,
Ни єднога топа да н' избаце
Докъ одъ мене заповѣсть не чую
И Мацари ближе намъ не доћу. 175
Кишу маломъ я самъ се зарек'о
И одъ нѣга кнѣигу самъ добыю,
За дуванъ ме турскій є молю
У кнѣиги ми 'вако говоріо:
Да я логоръ Србскій садъ издадемъ! 180
Онъ ће мени блага неброєногъ
И онога вина башъ црнога,
Кой-га нисамъ нигда ни видію,
А камо ли у Србіи пію.
Книћанинъ є войсци говоріо: 185
„Одъ Киша ћу благо я узети,
Са вама ћу лепо поделити,
По заслуги свакоме ћу дати.
Црно вино съ вама ћу попити,
Киша малогъ я ћу преварити, 190
Ближе нѣга съ войскомъ пропустити
Па ћу ватру онда оборити,
Я ћу шанце добро наместити,
Поглавице свуда наредити:

Ђданъ шанацъ Жупанѣвцу дати 195
 И са њиме одъ Добрнѣ Живку;
 Другій шанацъ Милии Друговцу
 Са юнакомъ Петкомъ Црногорцемъ,
 И јоштѣ браћо съ Петромъ Ерцеговцемъ;
 Трећій шанацъ даћу Миливою 200
 Петровићу изъ села Блазнаве,
 Изъ Блазнаве изъ славне Србије;
 А четвртый самъ ѣу заузети
 Са осталимъ Србскимъ юнацыма
 И са горскимъ храбримъ айдуцыма.“ 205
 Тад' Маџари ближе сви дођоше,
 Изъ топова ватру оборише,
 Са четири стране ударише
 И просуше бомбе и лумбарде;
 Ал' се Срби топова не боѣ 210
 Нит' пушака маџарски циндеркій,
 Ал' су Срби мудри и паметни:
 Ђданъ барякъ на шанацъ изне'ше.
 Кадъ Маџари барякъ угледаше
 Сви се они страшно преварише 215
 Они мисле да ѣй много нема.
 Срби седу руйно вино пию,
 Одъ войске се маџарске не бою,
 Свакій Маџаръ узе бремене сена*)
 Пакъ на Србе јуришѣ учинише; 220
 Ал' ѣй Срби храбро дочекаше,
 Изъ пушака ватру оборише,
 Кадъ Маџари кодъ шанца дођоше,
 Сви топциѣ топе припалише
 На Маџаре картачѣ оборише 225

*) На Томашевцу така в страшна битка была, да в Маџаръ свакій узео бремене сена предасе, па в иш'о на шанацъ као слепъ.

Доста крви маџарске пролише
Кодъ великогъ села Томашевца;
Пушка пуца а топови ричу,
А Маџари сви по полю єчу.
Тако беше одъ ютра до мрака 230
Маџари су много пробирали
И на сваку руку ударали
Да бы л' Србе како освоили,
Юришъ трипутъ тай данъ учинише,
И кадъ годъ су юришъ учинили, 235
Книћанина храброгъ су познали
И остале све юнаке Србске
У великомъ селу Томашевцу.
Юшъ Книћанинъ Србску войску храбри:
„Небойте се моя браћо драга! 240
Я самъ кнѣигу давно оправіо
Послао самъ башъ у Алибунаръ
На колено Јовановићъ Михлу,
И маіору Євти Баранћу,
И храброне Панти Чарапићу 245
Одъ топова Србскомъ капетану,
Они войску свою да подигну,
Маџарима за леђа да зађу.“
Кадъ Маџари шпіона послаше,
Одъ Србина ружанъ гласъ добише 250
Да ће Срби съ леђа ударити;
Тадъ Маџари леђа окренуше
Преко поля они побѣгоше.
Кадъ ій Срби храбри угледаше,
Изъ шанцева они искочише 255
Па за войскомъ юришъ учинише,
На Тамишъ ій воду натераше,
Маџари се многи подавише,
А Срби ій храбри поћераше

Преко пустоꝝ поля Орловатскоꝝ 260
Дотераше чакъ до Бечкерека.
Одатле се Срби повратише,
Свою войску Србску преброише
Измеђ' войске десетъ погинуло
И двадесетъ рана допанули, 265
И у шпиталь србски ихъ однеше,
А остали здрави и весели
Башъ одъ войске Србске две хиляде;
А Маџара шта ѿ изгинуло
Ни броя имъ ни ѿсапа нема. 270
Ту ни ѿданъ Србинъ не остаде
Кой маџарску главу не одсѣче,
Неки ѿсу Бог-ме и четири;
Оѿе Срби Богъ ий поживіо
И нѣовогъ храброгъ поглавицу 275
Поглавицу Книћанинъ Стевана,
Понайвише Кнѣза Александра
Александра Караѿорѿевића,
Што онъ посла змая изъ Србіѿ
Србскоꝝ сына Книћанинъ Стевана 280
И са нѣиме храбре витезове
Витезове Србске соколове,
Те сатрше Славянске душмане.
Одъ мен' песма, вам' одъ Бога здравлѣ,
И живіѿ пѣвацъ, стихотворацъ. 285

БИТКА НА УНЯДИ.

Браћо Срби и господо славна,
Сед'те мало, да вамъ пѣсму кажемъ:
Одъ како ѿ свіѣтъ постануо,

Ніє чудо пріє већъ изишло,
Већъ што сада у земљи Маџарској 5
У хиляди и осме стотине
Четрдесетъ и осме године
Исподъ града Моришъ Вашареля,
Скупило се десетъ иляд' войске,
У великомъ шеру башъ Ерделю, 10
Галь Шандоръ є войску сакупіо,
Да разбію Русе изъ Ерделя,
Кнѣигу ситну онъ є накитіо,
Кадъ є войску Маџарску скупіо,
Па є посла рускомъ Генералу 15
Генералу Никшићу Іовану;
У кнѣиги му 'вако говоріо,
Іошъ га лепше у нъой поздравіо:
„Чуєшъ мене руски генерале,
Генерале Никшићу Іоване, 20
Я ти пишемъ кнѣигу ситну бѣлу
Да се вратишъ ты у твою землю,
Маџари се покорити неће
Нит' Србима опростити оће,
Да намъ Срби по Маџарској суде, 25
Наша права, наша єсте слава,
Нека иду нека траже права
Одъ Іозефа цара нѣмачкога,
Да се Срби съ нама несваћаю;
Она права Арсен' патріярха 30
Што су Срби стари заслужили,
Одъ првога цара Леополда,
Докле трає на Маџар'ма главе,
Мы недамо Кошутове праве.“
Кадъ генераль кнѣигу отворіо, 35
И онъ виде шта му кнѣига пише
Одъ онога Галь Шандоръ спаіє,

Генералъ се Никшићъ забринуо,
Господи е Руской говоріо
Кадъ е кнѣигу маџарску добио: 40
Галъ Шандоръ се тврдо завѣріо,
Предъ войскомъ се маџарскомъ заклео,
Да неџаду Кошута Лаіоша,
Изгинути ни еџанъ слагати,
Већъ на бойномъ полю крвѣ пролити 45
И маџарски споменъ оставити.
Никшићъ Јованъ кнѣигу одписао,
Галъ Шандору у логоръ послао,
У кнѣиги му 'вако говоріо:
„Я изъ землѣ пре отићи нећу, 50
Већъ Маџаре покорити оћу,
И Кошута жива уватити
И одъ нѣга круну му отети,
И Маџаре друге заробити,
Цару Нѣмцу у Бечъ ій послати, 55
Нека виду шта су заџобили
Каџа су се съ русима побили;
Што самъ реко то ћу учинити,
Краль Кошута я ћу побѣџити,
Изъ землѣ га своѣ истерати, 60
Србе моѣ славне прославити,
Оџъ цара ћу нашегъ я молити,
Царъ ће праве оне намъ узети,
И слободу Србима ће дати,
Да непишти люта сиротиня 65
Подъ Маџаромъ проклетимъ џушманомъ.“
Кадъ Галъ Шандоръ кнѣигу отворіо,
И онъ виде шта му Никшићъ пише,
Онъ џозива свога аћутанта,
Аћутанта Мадаразъ Марџику, 70
Па е нѣму 'вако говоріо,

Сутра ћемо у полъ изићи,
И маџарскій мегданъ отворити,
Логоръ руски мы ћемо разбити,
Генерала живогъ уватити, 75
Све ће нама онда лако бити,
Кадъ уватимъ рускогъ генерала,
Генерала Никшића Јована;
У Руса е мало число войске,
Мы можемо Русе разтерати, 80
И Никшића живогъ уватити,
Живомъ ћу му кожу одерати,
Николаю цару га послати,
Нека види шта е задобіо
Када е се съ Маџарима біо; 85
Дозовдеръ ми Маџарску господу
Да поделимъ ову нашу войску.
Докъ ађутантъ войску сакупіо,
Галъ Шандоръ е планове скроио,
На две стране войску разделіо, 90
Съ лева крила Палчику маіора,
Съ десна крила Анталъ капетана,
Па Палчики 'вако говоріо,
Ако Богъ да и срећа юначка,
Те уватишь рускогъ генерала, 95
Генерала Никшића Јована
Честита ћу тебе учинити,
Одъ Кошута орденъ поклонити.
Кадъ у вече было о вечери,
Ударише банде наопако, 100
Банда свира Маџарима свима,
Скупише се маџарске катане,
На две стране логоръ поделише,
Предъ еднимъ е Палчика маіору,
А предъ другимъ Анталъ капетане; 105

Кадъ се съ войскомъ своіомъ сви скупилше,
 Па одоше Деви варошици,
 Войску млогу они одведоше;
 Кадъ дохоше Деви варошици,
 Галъ Шандоръ се съ войскомъ одморіо, 110

И Мацаре ракіомъ напоіо.
 Кадъ у ютру бѣлый данъ освану,
 Пріе зоре и біела дана
 Ту Мацари юришъ учинилше,
 И на Русе одма ударише, 115

Изъ недада Русе преварише,
 И увате рускогъ капетана,
 И са ньиме петдесетъ катана;
 Ту небѣше Никшићъ генерале,
 Већъ ту бѣше Јованъ капетане 120

Когъ Мацари есу уватили,
 И русиске страже разтерали.
 Кадъ е чуо Никшићъ генерале,
 Онъ узедє иляду козака,
 И са ньима храбріе пешака, 125

По изброю до десетъ иляда,
 Пакъ се крену исподъ Чексердана,
 Право оде вароши Уняду,
 Галъ Шандоръ е логоръ распустіо,
 И катане своє одморіо, 130

Съ ракіомъ ій лютѡмъ напоіо.
 Кадъ е было око десетъ сатій
 Ал' ето ти Никшићъ генерала,
 Обколіо са четири стране,
 По Уняди буна се учини, 135

Сви Мацари на ноге скочише,
 Цилиндерке пушке подпрашилше,
 И топове велике убойне,

Да изиђу Русе растерати;
Лошу срећу Маџари имали, 140
Руси су иј храбри обколили,
Стаде звека бриткіе сабаля,
Стаде јукъ маџарски катана.
Кадъ видоше маџарски пешаци
Да су Руси одсвудъ обколили, 145
Побаџаше пушке цилиндерке,
Оставише топове велике,
Ста беганя маџарски катана;
За њима се Руси натурили,
Уватише десетъ офиџира, 150
И заробе петъ стотинъ катана,
Све Маџара добріе юнака,
Утече имъ Галъ Шандоръ спаія,
Право оде у Жибовъ селанце,
Одъ Руса се страшно поплашіо, 155
Са войскомъ е своіомъ побегнуо,
Кадъ е дош'о у Жибовъ селанце,
Ту е войску своју прегледао
И катане своје преброіо.
Кадъ онъ виде шта му войске фали, 160
Онъ дозива маџарску господу,
Господи е 'вако говоріо:
„Кой се може данасъ подватити,
Одъ Жибова Русе растерати,
Генералство њму к' поклонити 165
Блага доста и злата му дати,
Ј немогу више воєвати,
Ербо самъ се яко разболео
Одъ зле болъ тешке срдоболъ.“
Онъ поклони генералство своје, 170
И зафали Кошуту Лаіошу,
Новомъ краљу одъ землѣ Маџарске.

БИТКА НА НОВОМЪ САДУ.

Юшъ ни зоре ни бієла дана,
Ни даница помолила лица,
Закликтала вила варадинска
На беломе граду Варадину,
Па дозива Киша одъ Мориша, 5
Пакъ е нѣму вила говорила:
„Малый Кишу шта си учинію,
И у градъ се бѣлый затворио,
Те Перцела съ войскомъ пропустіо,
У Новомъ се Саду наместіо.“ 10
Юшъ е вила Кишу говорила:
„Заръ невидишь да ћешъ погинути,
Ето на те Ёлачића бана
Са храбрима царскимъ генерал'ма:
Съ генераломъ Ивковановићемъ, 15
Са Кригеромъ и са Отингеромъ,
Са Грамонтомъ и са полковникомъ
Полковникомъ Будисавлѣвићемъ.
Они иду одъ Будима града,
Кадъ су битке подъ Пештомъ свршили, 20
Преко равне землѣ Унгаріє,
Войске воде шесдесетъ хиляда,
Све Хрвата и храбри Личана,
Оточана и славны Брођана,
И са нѣима люты Серезана, 25
Што но носу црвене доламе,
За поясомъ ханцаръ и пиштолѣ,
О рамену пушке обесили
Кано стари изъ горе айдуцы,
Кой не желе бана свогъ издати 30
Већъ на бойномъ полю кровь пролити,

Кодъ Новогъ се Сада ударити
И Варадинъ града освоити,
И одвише царске войске воде
Драгонера до осамъ хиляда, 35
Швалижера до десетъ хиляда,
Киразира до двіе хиляде,
А егера до дванайстъ стотина,
Све у скупа Кишу генерале
Осамдесетъ и една хиляда 40
И одвише до двіе стотине;
Силну войску банъ є подигнуо,
И понео праха и олова,
И велики убойни топова.
Драву воду онъ ће пребродити, 45
Преко равногъ Срема онъ ће прећи
И у Руму съ войскомъ своіомъ доћи,
Банъ Блацићъ онде ће седити
И войску ће у Руми чекати,
Докъ му войска сва у Руму преспе 50
Ту ће банъ се дуго одмарати,
И двадесетъ дана ће седити.
Одатле ће опетъ се кренути,
У Карловце славне онъ ће доћи,
И четрнајстъ дана ће седити. 55
Господа ће нѣга дочекати,
И съ нѣме се лепо поздравити,
За юначко здравлѣ се пытати.“
Кадъ є войска у Карловце дошла,
Банъ Блацићъ войску наместіо. 60
Почемъ є се онде одморіо,
Съ господомъ є совѣтъ учиніо,
Мамули є 'вако говоріо:
Да не троши праха и олова,
Ни да біе града Варадина, 65

Већъ да чува село Каменицу.
Кадъ се бане съ войскомъ одморіо,
Одатле се опетъ покренуо,
Пакъ онъ оде селу Сланкамену,
Тису воду съ войскомъ пребродіо 70
И велике топове превуко,
И у Тителъ съ войскомъ своіомъ дошо,
У Тителу войску одмарао,
Ту седіо неколико дана,
Алъ не прође ни неделя дана 75
Банъ опреми свою силну войску,
И повуче шесдесетъ топова,
И барута и доста олова,
Право иде великоме Јрку,
Ал' се бане томе и ненада 80
Да га Перцель у Вилову чека.
Кадъ в войска Блацића стигла,
На Перцела одма ударила,
Кодъ Вилова села се побила,
И Перцела онде побѣдили 85
И четири топа му отели.
Кадъ то чуо Книћанинъ Стеване
У маленомъ селу Мошорину,
Да се бане са Перцеломъ туче,
У Вилову селу поноситомъ, 90
Войску свою одма онъ подиже
Блацићу у помоћъ да иде,
Да обколи Перцель генерала,
И Геона храброга юнака
Што предводи онъ съ Перцеломъ
войску. 95
Алъ Перцелу ружанъ гласъ допаде
Изъ логора Книћанинъ Стевана,
Да ће нѣму онъ за леђа заћи;

Кадъ то чуо Перцель генерале,
Одма войску свою онъ подиже, 100
И побѣже онъ у каѣску шуму,
Нѣга гони Слачићу бане
Башъ до Каѣа шуме Будисаве,
Одатле се Перцель поплашио,
Да ће банъ га съ войскомъ обколити, 105
Съ войскомъ бѣжи бѣломъ Новомъ Саду.
Кадъ е бане съ войскомъ своіомъ стиго
Башъ у каѣску шуму Будисаву,
Банъ е логоръ онде наместіо,
И топове своє разредіо 110
И четири дана е седіо.
Отингеръ е планове кроно
Како ћеду войску измамити,
И Перцела они преварити,
До каѣске га шуме домамити. 115
Немогоше планове скроити,
Ни Перцела они преварити,
Већъ велико благо обећаше
Кой измами Перцель генерала
Изъ Новога Сада бієлога, 120
Шесетъ хиляд' сребра ће добыти,
И одъ бана съ писменомъ потврдит',
Када битку Новосадску свршу
Ондакъ новце све ће те добыти,
И одъ цара честитъ ће изићи. 125
Аль се нађе єдно Србче мудро,
Изъ Футога Николићу Васа,
Онъ изиће предъ славну господу,
Пакъ е бану 'вако говоріо,
Предъ господомъ онъ се завѣріо 130
И тврдо се предъ нѣима заклео,
И одъ бана писмено добыо:

Перцела њу лако преварити,
Изъ Новога Сада измамити,
Већъ ми дайте до триста катана, 135
Да я идемъ ко Новоме Саду.
Дадоше му што є онъ занско;
Васа оде съ катанама храбримъ.
Кадъ є быо кодъ Новога Сада
Ту є Васа заметнуо кавгу 140
Са царскима храбримъ катанама,
Не замеће да иј онъ нареди,
Већъ замеће да Маџари виде,
Изъ Новога Сада бієлога.
Кадъ є Васа заметнуо кавгу 145
На саблю є мараму подиго,
И Перцелу у градъ побегао,
Па овако нѣму говоріо:
„Я самъ Маџаръ маџарскогъ закона,
Робъ самъ быо у царскимъ рукама, 150
Садъ самъ дошо да се теби предамъ,
За свой законъ съ тобомъ да воюємъ,
За свой законъ и за отечество.“
Перцель мысли да є то истина
Што му каже Николићу Васа. 155
Нѣга пита Перцель генерале,
Како ти є име и презиме?
Име ми є Јошка Ференчевићъ.
Кадъ є нѣга Перцель разумео,
Исподъ руке десне га узео, 160
По шанцу є съ нѣмиме онъ ходіо
И планове Перцель му казив’о
Одкуда се може ударити,
И Варадинъ града задобити.
Стаде Перцель Јошку испытиват’, 165
Како стои Єлачића войска?

Аль му Јошка лепше одговара,
И Перцела гледи да превара:
Банъ Ђлачићъ у Вилову седи,
Мало войске каѣской шуми посл'о, 170
Предъ войскомъ е Стратимировићу,
Войске има, а топова нема.
Јошку пита Перцель генерале,
Одъ прилике колика е войска?
Јошка каже до дванаиствъ стотина, 175
И убойни до три топа мала.
Перцель мисли да е то истина
Што му каже Николићу Васа,
Пакъ е одма войску подигнуо,
И повуче велике топове, 180
Съ войскомъ оде онъ у каѣску шуму,
Съ официромъ Николићемъ Васомъ;
Одведоше седамъ хиляд' войске
Да обколу Стратимировића.
Аль се Перцель томе и ненада, 185
Да га Васа люто преварио,
Отингеръ е сву войску сакрио,
А у полю мало оставио.
Перцель мисли да ий више нема,
Пакъ е онда съ войскомъ ударио, 190
Отингеръ га лепо дочекао,
И Перцела одсвудъ обколио,
Изъ топова ватру оборио
И Перцела добро почастио,
Две хиляде войске погубио 195
Све Маџара убойни юнака.
Кадъ то виде Перцель генерале,
Да му войска многа изгинула,
А Николићъ Васа му побѣже
Башъ у войску Ђлачића бана. 200

Поче Перцель мацарски псовати,
Ко Новоме Саду онъ бегати,
А Отингеръ нѣму се смеяти.
Кадъ Перцела онде побѣдише,
Отингеръ в войску одмарао, 205

Николићу Васи говоріо:
Ты одъ бана благо оно искай,
Што в теби на писмену дао
Да ты можешъ одъ нѣга добыти,
И за храбрость свою ты искати. 210

Николићъ в Васа говоріо
И одъ бана новце поискао,
Што в храбрость свою показао
И Перцела съ войскомъ измаміо.
Банъ Ђлачићъ Васу, цару посла, 215

Да одъ цара благо оно прими
Што му бане на писмену дао,
Нѣга тамо у тамницу баце*). —
Генерал'ма Отингеръ казив'о:
Седићемо неколико дана, 220

Докъ намъ бане съ другомъ войскомъ
стигне

Изъ Титела села поноситогъ,
Онда ћемо Новомъ Саду ићи.
Алъ не прође ни два ни три дана,
Алъ ето ти Ђлачића бана, 225
Съ войскомъ дође на великій Яракъ.

---

*) После битке Новосадске Васа Николићъ в у тамницу баченъ за оне новце, што му в банъ Ђлачићъ на писмену дао, ако превари онъ Перцела; обећали, али му ни крайцаре нису дали. — Ђдномъ запыта га в данъ нѣговъ пріятель: Одкудъ ты садъ овде брате Васо? а Васа му одговорн: Ово брате садъ самъ заслужио, што самъ животъ мой за народъ жертвовао и по вољи баву учиніо, награду самъ ову садъ добыо.

Кадъ є дош'о царской барутани,
Банъ є логоръ онде наместіо,
И топове своє разредіо,
Съ генерал'ма разговоръ водіо, 230
И планове съ нѣма є кроио,
Како ѣду съ войскомъ ударити,
И бієлогъ Сада обколити.
Кадъ у ютру ютро освануло,
Пораніо Кишу генерале 235
Изъ средъ двора свога бієлога,
Пакъ се шеѣ по бедему бѣломъ
По бедему града Варадина,
Нешто нѣму очи утекоше
Башъ до Ярка шанца великога 240
Ди є Чича увекъ съ войскомъ стаіо,
И Мацаре люто онъ є туко.
Кишъ извади пусуль одъ билюра,
Опружи му седамъ коленаца,
Па погледа преко Новогъ Сада, 245
На Ярку є нешто опазіо
Многу войску Єлачића бана,
Малый Кишъ се люто забринуо
И у дворе своє отишао,
Команданте своє дозивао, 250
Перцелу є 'вако говоріо:
„Ето бана съ войскомъ изненада,
Веѣ ты бѣжи изъ Новога Сада.“
Кадъ то чуо Перцель генерале,
Онъ побѣже крозь футожку шуму, 255
Съ войскомъ оде онъ селу Кисачу.
Кишъ є нѣма 'вако говоріо:
„Чуєте л' ме мои команданти,
Садъ затвор'те на граду капіе,
Новомъ Саду помоћи пошльите, 260

И шанцеве добро утврдите,
И топове на нѣи наместите,
И барута доста имъ подайте,
Мало войске, и доста олова
И убойни велики топова, 265
Да чуваю бѣлогъ Новогъ Сада,
Одъ лютога Блацића бана,
Онъ ће съ войскомъ многомъ ударити.“
Кадъ Мацари Киша разумеше,
И одъ нѣга заповѣсть добыше, 270
Комендантѣ катане скупише,
У Варадинъ градъ се затворише.
Алъ непрође ни два ни три дана,
Банъ Блацићъ генерале сазва,
И нѣима е войску разделіо; 275
Првомъ даде генералъ Грамонту,
Нѣму даде две хиляде войске,
Све Личана и съ нѣимъ Оточана,
Пакъ е бане нѣму говоріо:
Съ войскомъ удри на тврду капию, 280
На капию одъ кисачкогъ пута.
И другу е войску оделіо
Полковнику Будисавлѣвићу,
Све Брођане и съ нѣимъ Срежане,
Пакъ и нѣму бане говоріо: 285
Чуешъ мене Будисавлѣвићу,
Ево теби Николића Васе,
И храброга ађутанта Миће
Ађутанта Вукомановића
Одъ Ужице изъ села Бѣлиша, 290
Што е ђоки свагда вѣранъ быо,
Храбромъ ђоки Стратимировићу,
Кой ће т' казатъ стазе и богазе
У по ноћи, кано у по дана,

Пакъ ты удри одъ футожкогъ пута, 295
 На капію чивутскогъ сокака.
 Кадъ є бане войску разделію,
 На два сата предъ зор' ударію,
 Одма кавгу онъ є заметнуо
 Башъ месеца Мая десетога 300
 На капію темеринскогъ пута.
 Двіє су се войске удариле
 На Новоме Саду бієлومه,
 Прва беше Єлаци҃на бана,
 А друга є Киша генерала. 305
 Банъ удара съ храбримъ Хрватима,
 И съ нѣме су царски швалижери.
 Банъ Єлаци҃нъ одъ свуд' обколію,
 И Варадинъ града затворію,
 Па подвикну на своє топціє, 310
 А топціє топе припалише,
 На Мацаре картачь оборише,
 Изъ шанцева войску истераше,
 У брукшанаць они побѣгоше,
 Мацари се онде затворише, 315
 Одъ бана се страшно поплашише.
 Боже милый чуда големога!
 Да є коме стати па гледати,
 Кадъ се двіє силе удариле,
 Изъ топова ватру оборише, 320
 И просуше бомбе и лумбарде
 И са єдне и са друге стране;
 И ракетле царске припалише,
 У Варадинъ града ій бацаше.
 Новый Садъ се у маглу обуко 325
 Одъ многога праха и олова,
 И велики убойни топова,
 И одъ силны колвентлишъ ракетлїй.

Тукоше се одъ ютра до подне
 Кодъ Нового Сада бієлога, 330
 Тадъ Мацари изъ шанца изиђу,
 Сви Хрвати у Новый Садъ уђу.
 Кадъ то виде Кишу генерале,
 Изъ тврдога града Варадина,
 Да с' Мацари изъ шанца побегли, 335
 Одма дрмну на граду топове,
 Новомъ Саду топове окрену,
 Изъ топова ватру оборіо,
 Новый Садъ є одма запаліо,
 Да изтера Єлачића бана, 340
 И нѣгову многу силну войску,
 Варошь квари, многе куће пали.
 Кадъ то види Єлачиђу бане,
 Да онъ мора на полѣ изиђи,
 Ту є юришь съ войскомъ учиніо 345
 Съ Личанима и са Хрватима,
 И са своимъ лютымъ Серезан'ма,
 Съ Варадинцы и са Србіянцы,
 Съ генерал'ма и са маіорима,
 И са царскимъ храбримъ официр'ма. 350
 Боже милый и Богородице!
 Да є коме стати, па гледати,
 Кадъ две войске юришь учинише,
 Обадве се войске помешаше,
 На светле се саблѣ огледаше. 355
 Стаде звека бриткіє сабаля,
 Стаде нукъ многе силне войске,
 Стаде писка тужне сиротинѣ;
 Незнаде се коя войска біє
 Или Србе иль Мацаре луте. 360
 Надъ нѣима се сунце помрачило
 И на себе облакъ є навукло,

Одъ силнога и дима црнога,
Ярко сунце главу є спустило,
Надъ Новіємъ Садомъ ту гледало, 365
Ди є войска силна изгинула,
И са єдне и са друге стране;
И Богу се самомъ разжалило,
Ди садъ страда многа сиротиня,
Одъ Мацара проклети тирана 370
И одъ срамны нѣини поглавара,
Што имъ варошь ватромъ изгореше
И до землѣ црне поравнише,
Што ни царство неможе платити.
А банъ оста исподъ Новогъ Сада, 375
Са нѣговомъ многомъ силномъ войскомъ,
Новый Садъ су они задобили,
Єлациѣ бана ту познали.
Стражу свою банъ є поставію,
Шайкаше є храбре покупію, 380
Исподъ града войску наместію,
Са шайкама и са топовима
На Дунаву исподъ Варадина,
Да Мацари ни одкудъ не доѣу,
Кишу маломъ у градъ да не уѣу, 385
Докъ Кишъ ключе одъ града не преда,
Одъ тврдога града Варадина;
Я се съ войскомъ неѣу помакнути,
Нити войску мою покренути,
Докъ Варадинъ градъ іймъ я неузмемъ. 390
Мацари се храбро одржаше,
Єлациѣу града недадоше,
Веѣъ га сами после оставише,
Одъ колере они побегоше
И одъ смрада многога помреше. 395
Кишъ у граду ране неимаде,

Већъ Кригеру ключе онъ предаде;
Киша малогъ изъ града пустише,
И ђесару Нѣмачкомъ послаше!

БИТКА НА АРАДУ.

Кнѣигу пише Кошуте Лаіоше
Изъ тврдога града Дебрецина,
Пакъ е шалъ Перцель генералу,
И маломе Кишу одъ Мориша
И проклетомъ Србу Дамянићу, 5
Што е законъ србскій погазіо
И съ Мацар'ма онъ се побратіо,
Србской браћи да до главе дође.
У кнѣиги іймъ 'вако говоріо:
„Чуєте л' ме до три поглавара, 10
Вы покрен'те изъ Баната войску,
Па идите ко граду Араду,
Уватите царскогъ генерала,
Генерала Шилька командира,
Ако ли га живогъ уватите, 15
И бієлогъ града освоите,
Честите ђу васъ я учинити
И до мене прве поставити.“
Кадъ то чуше до три поглавара,
Што имъ Кошуть у кнѣиги писао, 20
Одма войску они подигоше,
И свилене баряке развише,
И Кошута краля послушаше
И Араду граду отидоше,
Моришъ воду они пребродиле, 25

И топове бойне превукоше,
Пакъ у старый Арадъ униѡше.
Одма Перцель войску сву нареди,
И маіор'ма своимъ заповеди,
Да се страже одъ свуда наместе 30
Око бѣлогъ Старога Арада,
И да шанце добре обкопаю,
И топове да на нѣи наместу,
Како ѣмо на градъ ударити
И бѣлый Арадъ освоити, 35
Командира Шилька истерати
Изъ Новога града садъ Арада.
Кадъ у ютру ютро освануло,
Ал' Маѡари на градъ ударише,
Изъ топова ватру оборише, 40
Новомъ граду ништа немогоше,
Нити войску царску изтерати,
Веѣъ Маѡари подъ градъ остадоше,
Новый Арадъ съ войскомъ обколише
И седише три месеца дана, 45
Съ войскомъ они неѣе да одмакну
Докле ключе одъ град' не добию,
Одъ Новога града башъ Арада.
Време мало затимъ постаяло
После зимскогъ светога Ювана. 50
Ал' ето ти Ювановиѣъ Михла
Србскогъ сына храброга витеза,
Съ генераломъ Теодоровиѣемъ,
Са Шариѣемъ и са Бараниѣемъ,
Са Лазиѣемъ и са Косаниѣемъ, 55
Съ Диштрикчан'ма и са Шайкашима,
Са Бачвани и са Граничар'ма,
Са Сремцима и са Банаѣан'ма.
Онъ се крену изподъ Вршца бѣлогъ

Са четири хиляде войника, 60
Съ войскомъ иде путемъ темишварскимъ,
Право иде граду ко Араду,
У путу га Србска войска срела,
Предъ войскомъ е Ивановиѣъ Таса,
Одъ Цигана славный арачлія, 65
У Драйшпицу конакъ учинили
Башъ петога Фебруар' месеца.
Текъ се войска была одморила,
Кадъ Араду ближе была дошла,
Аль ето ти царска войска дође 70
Изъ тврдога града Темишвара,
Предъ нѣима су до два поглавара,
Лайнигери и съ нѣимъ Рукавини,
Они воде пѣшце и коньике
Сви у помоѣъ Ювановиѣъ Михлу. 75
Кадъ у ютру ютро освануло
Србска войска заметнула кавгу.
Тадъ се они на ноге дигоше
Кадъ одъ страже они гласъ дочуше,
И велике топове изнесе, 80
И на Арадъ одма удареше,
Преко леда Моришъ преѣздише,
И мацарскій шанацъ освоише,
И три топа велика отеше,
А хонвида много погубише, 85
И кумбару велику отеше
Коя тежи двадесѣтъ ока фунтій.
Михль войсцы своіой говоріо:
Стефановиѣъ Тому наместіо,
Предъ Сремцима србскимъ капетаномъ, 90
Да чуваю убойне топове.
Кадъ е Михъ Тому одредіо,
Онда съ войскомъ онъ се одвоіо

Да Мацаре изъ вароши гони.
Сложно Срби нѣга послушали 95
И са градске стране ударили,
Изъ шанцева Мацаре изгнаше
И топова деветъ задобише;
На вармеѣску кућу ударише,
На тавницы врата отворише, 100
Апсенике Срби попушѣаше.
Кадъ Маіори мацарски видоше,
Ди ту Срби юришъ учинише,
Одма плећа они окренуше,
И у Арадъ Старый побѣгоше, 105
Одъ войске се србске поплашише,
Михль за нь'ма, онъ у Старый Арадъ
Са храбрима србскимъ юнацима,
Съ Граничар'ма и са Шайкашима,
Кодъ Мориша страже наместіо, 110
И топове свое разредіо,
Царска войска съ десне стране прође,
Грађанима у помоћъ да дође.
Аль Мацари Србе опазише,
Изъ Арада опетъ изиђоше, 115
И на ново кавгу започеше,
Изъ топова ватру оборише,
И просуше бомбе и лумбарде
И са єдне и са друге стране,
Тукоше се три- четири сата. 120
Надъ войскомъ се магла подигнула
Одъ великогъ праха и олова,
И одъ тежки убойни топова.
Да л' с' видіо милый побратиме,
Кадъ изъ неба снегъ пролеће яко, 125
Тако танадъ изъ топова лету,
И изъ пушкій добри цилиндеркій,

И у шанце мацарске падаю.
Кадъ Мацари неволю видише,
Одма шанаць они оставише, **130**
И топове велике изнесе,
На піяду велику одоше.
А кадъ Срби храбри опазише,
Да с' Мацари плећа окренули,
Изъ шанцева свси побегнули, **135**
Граничари тада повикаше:
„Айд'мо браћо, юришь учинимо!
Изъ Арада да ій изтерамо.“
Маіоръ Михль єдва дочекао,
Кадъ гласъ славанъ одъ войске є чуо, **140**
Одъ царскіє храбры Граничара,
Што-но цара свога вѣрно бране,
И за нѣга крвцу проливаю,
И землѣ му туђе отимаю;
Михль скочи до коня путаля, **145**
Ногомъ ману коня свогъ узяну
И изтргне саблю оковану,
Србской браћи 'вако говоріо:
„Чуйте мене мои соколови!
Кой сте самномъ сви у слоги пошли, **150**
И за законъ Србскій крвь пролити,
На Мацаре сложно ударити,
Што намъ цркве славне порушише,
И децу намъ Србску изсекоше,
И Нѣмачкогъ цара погазише, **155**
И у противъ Срба устадоше,
Веће юришь одма да чинимо,
Да бы л' Арадъ данасъ освоили,
Я љу напредъ, а вы браћо замномъ,
Ако Богъ да и срећа юначка, **160**
Те освоимъ данасъ бѣлый Арадъ,

Честита њу свакогъ учинити,
Кой ће храбрость свою показати,
На тиране сложно ударити,
Одъ цара ће колайну добыти.“ 165
Када Срби Михла саслушаше,
Сваки свое пушке подпрашише,
Преко леда Моришъ пребродише.
Напредъ иде Јовановићъ Михлъ,
На путалю коню халовитомъ, 170
Саблю голу онъ у руди носи,
А за њиме сва остала войска.
Кадъ у Старый Арадъ униѡоше,
И пїяцу одсвудъ обколише,
На Мацаре юришъ учинише, 175
На панганеть ту се дочекаше,
И пїяцу крвлю оросише;
Михлъ дође кодъ чивутскогъ храма.
Да є коме стати погледати
Како съ града пуцаю топови, 180
На Мацаре проклете тиране;
Ту засташе двїє компанїє,
Све Мацара убойни пешака,
Барикаде кои су правили.
Срби цркви Текелиной оду, 185
И на пусуль Срби опазиду
У великомъ зданїю Мацаре,
И у тврдимъ њинимъ барикад'ма,
Ту се они были сви сакрили
Да бы л' Србе како преварили. 190
Аль се храбрый Михлъ досетїю,
На топціє свое подвикнуо,
А топціє топе припалише,
И ракетлїй доста избацїше,
Барикаде Срби покварише, 195

И Мацаре изъ нѣи изтераше.
Кадъ Мацари то чудо видише,
Да се Срби тога досетише,
Аль се они страшно узбунише,
Изъ зданія они побѣгоше. 200
Маіоръ Шарићъ съ Граничар'ма стигне
Башъ кодъ храма цркве Текелине,
И онде се они удариду,
Їданъ другогъ нису ни познали,
Иль є србска иль мацарска войска. 205
У сокаку када су томъ были,
Кадъ су Срби кумбаре бацали,
И несрећомъ Срби погодиду
Башъ у прозоръ цркве Текелине,
Кумбара є квара учинила 210
У олтару цркве текелине;
И єдна є предъ Шарића пала,
У облакъ га умал' неоднела.
Ал' се єдно число одвоило,
Све момака добріє юнака, 215
Д' они варошь свуда посмотриду,
Аль у єдномъ кривоме сокаку,
Видоше ій проклети Мацари,
Они войску србску сву окупе,
Команданта Михла храброгъ ране, 220
И у ногу они га ударе,
До Мориша Србе дотераю,
Аль ій страже србске дочекаду,
На Мацаре опетъ удариду,
А топови са града Арада 225
Целу ноћъ су съ Мацар'ма се тукли.
Кадъ у ютру зора осванула,
Опетъ съ града топови пуцаю,
Арадъ Старый съ града запалиду,

И петъ кућа градски изгореду; 230
Што е браћо нѣма порушено,
Ту имъ броя ни есапа нема.
Кадъ генералъ Шилакъ съ града виде,
Да онъ мора съ войскомъ одступити,
Изъ Арада войску покренути, 235
И у Драйшпицъ войску онъ послати.
Аль Мацари юришъ опетъ почну,
Преко леда почнеду грувати,
Лайнигери царски рукавини,
Почну одма натрагъ измицати, 240
А Мацари ближе с' примцати.
Они битку храбро одржаше
Кадъ Мацари Михла погубише.
Шарићъ маіоръ храбро се држао;
Кадъ се маіоръ до неволъ виде 245
Да му Чонге капетана нема,
Кои есте съ лева крила быо,
Шарићъ маіоръ моро одступити
Кадъ онъ нема ни одкудъ помоћи;
Аль четири царска ту топціе, 250
Они топе царске оставише,
И Мацар'ма с' сва четиръ предаду,
Аль Мацари текъ што руке пруже
Да одвуку топе они царске,
Ал подвикну подпоручикъ храбро, 255
Подпоручикъ Новаковићъ Србчићъ:
„Кое Србинъ сада браћо, пали.“
Сложно Срби нѣга послушаше,
Шестъ Мацара одма ту убише,
Међъ Мацаре юришъ учинише, 260
Ни єднога топа недадоше.
Аль да видишъ другогъ сада яда,
Граничари съ друге стране прођу,

И топова осамъ ту отмеду,
И барута и доста олова. 265
Аль треѣгега іошъ गरेга яда,
Ройзинъ Хорватъ кадъ є юришіо
Са храбріємъ Стефановићъ Арсомъ,
Одъ Србіє изъ славне Ужице,
Са два круга своє войника 270
На хиляду убойни Мацара,
И отмеду до четири топа,
И цебану мацарску одузму,
Преко Моришъ воде пренеседу.
Двіє су се войске удариле 275
Кодъ Арада опеть се побиле,
Єдна србска а друга мацарска,
Стаде звека бриткіє сабаля,
Стаде яукъ тужне сиротинъ,
Надъ нѣма се магла уватила 280
Одъ силнога праха и олова;
Трая битка два подобра сата,
И крвца се многа ту пролила
И са єдне и са друге стране.
Аль Мацари вре се поплашише, 285
Изъ Арада они побѣгоше,
Граничари у варошъ уѣоше,
Дваєсть четиръ топа задобыше,
И мацарскогъ єднога маіора,
И са нѣме іошъ два капетана. 290
Кадъ се борба на томе свршила,
Србска войска сва се сакупила,
Али нема Іовановићъ Михла,
И са нѣме до два официра,
Предъ Србима вѣрна команданта, 295
Єръ в Михль храбрый погинуо! —
Тадъ се Срби одма забринуше,

И одма се натрагъ повратише,
И топове мацарске однеше.
Славногъ Михла Срби изгубише, 300
Мацари га крозъ прозоръ убише,
Вѣчный гробъ му онде оставише,
У Араду када се побише,
И Срби га славни оплакаше,
Вѣрной любви кнѣйгу оправише 305
И у Земунъ Анки однесоше,
На Араду битку кадъ свршише.
Црни гласи онда іой дошоше,
Да є Михла свога изгубила,
Изъ очію сузе є пролила, 310
Па є оцу своме говорила:
Милый бабо я несреѣна поста!
Я изгуби мога господара,
Коме пара садъ до цара нема,
А камо ли мени господара, 315
Господара могъ вѣрнога друга. —
Ова пѣсма одъ Србскога пѣвца,
Кой но пѣва и узъ гусле гуди,
И юначке пѣсме єша прави
И вѣчитый споменъ іой оставля, 320
Да се може по свету пѣвати
И юнаке у нѣой споминяти,
Кой су храбрость свою показали
И вѣчитый споменъ оставили.

БИТКА СЕНТОМАШКА.

Юшъ ни зоре ни біела дана,
Ни даница помолила лица,

Зазвонише звона у Врбасу,
И лупаю мацарски добоши
Да се купе помамни Мацари, 5
Одъ Кишкера и одъ бѣле Куле,
Да идеду селу Сентомашу,
Да разбію сремске Граничаре,
И са њима храбре Србіянце
Изъ Србіє землѣ поносите, 10
И маіора сремскогъ да увате
Митровачке славне регементе.
На капи врбашкой стаяше
Пера Бига, име му быяше;
Онъ е войску себи сакупіо, 15
Деветъ стотин' храбры Граничара
Изъ славнога Срема поноситогъ
Митровачке славне регементе,
Шестъ топова себи приправіо
И олова и барута доста. 20
Еданъ топъ е маіоръ одвоіо,
Пакъ га даде Алановићъ Томи,
Одвукоше на Србобранъ шанаць,
Ди но стою храбри Србіянци,
Србіян'ца петъ стотин' быяше, 25
Деветъ стотин' храбри Граничара,
Сентомашки шесть стотин' юнака,
Кой нежале главе изгубити,
Мацару се живи не предати,
Већъ за србскій законъ кровь пролити, 30
На Мацаре сложно ударити,
И мацарску войску побѣдити,
Свомъ маіору славу задобыти,
Патріярху образъ осветлати,
По имену Іосифъ Раячићу. 35
Капетанъ е войску уређиво,

И войски є своіой говоріо,
Око себе шанаць обкопао,
Са нѣма се Богу помоліо,
На шанцеве топове метнуо, 40
Око шанца страже поставіо,
Цебану є србску уклоніо
Да Мацари съ тономъ не припале.
Пера Бига у Сентомаш' седи,
И на пусуль око себе гледи, 45
Да бы л' войску мацарску угледо,
Аль Мацара ни одкуда нема.
Мало време затимъ постаяло,
Нешто Пери очи утекоше,
Па погледа ко Новоме Саду, 50
Аль ето ти генераль Грабовскогъ
Одъ тврдога града Варадина,
Многу войску изъ града повео,
Све катана мацарски юнака,
И мацарски іошъ више пешака. 55
Наоколо войску сву провео
И у Сомборъ войску сву доведе;
Како дође войску одмарао,
И ситну є кнѣигу почо писат',
Па є посла у Бечей мацарскій 60
На колено србской издаици,
Издаици Дамянићу Јови.
У кнѣиги га лепо поздравіо,
И овако нѣму говоріо:
„Чуєшь мене Дамянићу Јово! 65
Ты одбери шесть хиляда зойске,
Пакъ ме чекай съ войскомъ у Бечею,
Ето мене за два за три дана;
Поравнићу шанца Србобрана,
Ди но єсу храбри Србіянци, 70

И са њима лютѣ Сентомашци,
И витези сремски Граничари.“
Аль не прође ни два ни три дана,
Аль ето ти генераль Грабовскій
И онъ води многу силну войску, 75
По изброю четр'ѣсть хиљада,
И шестдесетъ убойни топова,
И кумбаре што шанцеве кваре,
И барута и доста олова.
Право оде Маџарскомъ Бечею, 80
Съ Дамянићемъ онде се састаде,
И великій разговоръ водіо,
И маџарску войску сву довео,
И топове велике довуко,
Дамянићу у помоћъ дођоше. 85
Весело іѣ Јова дочекао,
Предъ маџарску войску изишао,
По конаци войску наместіо;
Банда свира Маџарима свима,
Предъ конакомъ Јове Дамянића. 90
Јова чини велико веселѣ:
Съ црнимъ виномъ чашу напуніо,
И одъ землѣ на ноге скочіо,
За здравлѣ ѣ чашицу попіо,
Кошуту ѣ „илѣнѣ“ повикао, 95
Грабовскомъ ѣ 'вако говоріо:
„Да Богъ живи Кошута Лаіюша!
Новогъ краля одъ землѣ маџарске.“
Ту ѣ Јова речи совршіо,
Съ Грабовскимъ се лепо полюбіо, 100
И маџарской войски говоріо:
„Ако Богъ да и срећа юначка,
Сутра ћемо Сентомашу ићи,
Ак' уватимъ Србске поглавице,

Што Мацарску землю узбунише, 105
На оружъ Србе подигоше,
Те мацарске спаіє страдаше,
И мацарска права погазише,
Ако мени Богъ и срећа даде,
Те уватимъ Ђоку изъ Кулпина, 110
Башъ одъ Бачке одъ землѣ поносне,
По племену Стратимировића:
Онъ се юнакъ првый подигнуо,
И мацарска права погазіо,
Спаилуке своє оставіо, 115
Са Србима првый онъ се диго,
Войводину Србску є тражіо,
Одъ цара є Нѣмачкогъ моліо
Она права Арсен' патріярха,
Што су Срби стари заслужили 120
Кодъ првога цара Леополда.“
Јова рече, изъ уста изрече:
„Ак' уватимъ Алановићъ Тому,
Што подигну храбре Србіянце,
Изъ Србіє землѣ поносите.“ 125
Дамянићъ се Богу помоліо,
И трећій путъ онъ є говорио:
Ак' уватимъ Сремскога маіора,
Перу Бигу Сремске регементе,
Ако мени садъ за рукомъ пође 130
Те уватимъ три србска юнака,
Я ћу живимъ кожу одерати,
Краль Кошуту тако оправити,
Нека виде шта су задобыли.
Фала Богу, и Богу се надамъ! 135
У мен' има доста храбре войске,
Све Мацара убойни юнака,
И одвише праа и олова,

И шестдесетъ убойни топова.“
Међу собомъ они говорише, 140
Съ црнимъ виномъ войску напоише,
Команданти храбри изиђоше;
Грабовскій є нѣма говорио,
И маџарско слово нѣмъ издао.
Кадъ у ютру ютро освануло, 145
Са свомъ войскомъ маџарскомъ су пошли,
Изъ Бечея Маџарскогъ изашли,
И баряке свилене развили;
Банда свира предъ Маџарма свима.
Боже милый и Богородице! 150
Колика се сила подигнула
Изъ бѣлога Маџарскогъ Бечея,
Право иду селу Сентомашу,
Предъ войскомъ су до две поглавице:
Прво єсте генераль Грабовскій, 155
Друго єсте Дамянићу Јова.
Грабовскій є Сентомашъ обишо,
На капию врбашку є дошо
Да обколи србску малу войску.
Опази га србскій капетане, 160
По имену Алановићъ Тома,
Башъ одъ Мачве шабачке наіє
Изъ великогъ села Прнявора;
Онъ подиже храбре Србіянце,
И юнаке славне Сентомашце, 165
И са нѣма бойне Граничаре,
Кой нежале главе изгубити,
Већъ за славу србску крвь пролити.
Страже србске многе наредише,
Ту се Срби храбри утврдише, 170
Войску свою свуда разредише,
И Сентомашъ добро утврдише.

Кадъ у ютру ютро освануло,
 Грабовскій є рано поранію,
 Башъ у петакъ пріє зоре бѣле, 175
 Одъ врбашке стране ударію,
 Изъ топова ватру оборію,
 А топціє кумбаре подпале,
 Пакъ на храбре Србе сви навале.
 Србскій маіоръ храбро ій дочека, 180
 Пера Бига изъ ставнога Срема,
 Топове є добро наместію,
 Па є войски своіой говорію:
 „Срби браћо вы се неплашите!
 Ни єднога топа непалите, 185
 Докъ Мацари ближе намъ не дођу,
 Я ћу вама заповестъ издати
 Кадъ намъ треба топове палити,
 Некъ Мацари Србе садъ познаду,
 Нека виде како Срби туку.“ 190
 Сложно Срби нѣга послушаше,
 Ни єднога топа н'избацише,
 Докъ Мацари ближе недођоше;
 Дотле маіоръ войску разредію.
 Аль ето ти генераль Грабовскій, 195
 Сентомашъ є одсвудъ обколію,
 Са три стране съ войскомъ ударію,
 А съ четврте Дамянићу Јова,
 Са канала одъ бечейске стране,
 Шестфунтанке топе припалише, 200
 Изъ топова ватру оборише,
 Са Србима кавгу учинише,
 А Срби ій храбро дочекаше
 И топова доста избацише,
 И велику битку учинише 205
 У тврдоме шанцу Србобрану.

Тукоше се три четири сата,
У средъ лета кадъ найвећа жега,
Пушка пуца а топови ричу,
По томъ полю све юнаци єчу, **210**
И кумбаре велике падаю.

Боже милый и Богородице!
Каква ли се тама подигнула,
Око тврдогъ села Сентомаша
Одъ црнога праа и олова; **215**
Одъ магле є сунце помрачило,
Одъ пуцняве велики топова,
И одъ србски маліє пиштоля.

Аль подвикну генераль Грабовскій:
„Сложно браћо юришь учинимо, **220**
У Србаля много войске нема!
Данасъ ћемо шанаць провалити,
И мацарскій споменъ оставити,
Одъ Србаля топове отети,
Изъ шанца ћу све ій истерати, **225**

Србіянце храбре погубити,
Сентомашце живе одерати,
Граничаре Србе заробити,
У Латинску землю ій послати,
Царъ Јозефу подъ руку ій дати.“ **230**

Кадъ Мацари юришь учинише,
Као слепи на шанаць поћоше,
А Срби ій храбро дочекаше
Са пушкама и са сикирама,
Са ланцама съ гвозденимъ вилама, **235**

Са буцама и съ травнимъ косама,
Съ нацацима и са буздовани
И са малимъ шестфунташ' топови.
Кадъ видоше проклети Мацари,
Да ій Срби храбри ту надбише, **240**

Одма они натрагъ одступише;
А Срби ій храбри угледаше,
Преко шанца они прескочише,
И юнаци Срби Сентомашци,
И витези сремски Граничари: 245
Граничари изъ пушака туку,
Србіянци изъ пиштоля малы,
А ножеве у зубима носе
И Мацаре са сабляма косе,
Сво су полъ съ войскотъ претиснули, 250
Доста крви мацарске пролили,
И одъ Срба нешто изгинули,
И войске имъ Срби изсекоше,
И Мацара нешто заробише,
Одъ Срба се они поплашише: 255
Їдни беже Мацарскомъ Бечею,
Други беже у Врбасъ селанце,
А неки се крозъ кукурузъ вуку.
Да є коме стати погледати,
Како бию деца Сентомашка: 260
На добре су конъ посѣднули,
Безъ пушака и безъ саблій бриткій,
У рукама буце и нацаци,
По полю су конъ разиграли,
И Мацаре по полю юрили; 265
Ди Мацара некогъ како стигну,
Са буцомъ га лако онъ удари,
Са земљицомъ црномъ га састави,
Гробъ мацарскій онде му остави!
Одъ Мацара доста изгинуло, 270
И одъ Срба нешто погинуло.
Кадъ то виђе генералъ Грабовскій,
И са њиме Дамянићу Јова,
Ди ій срећа послужила ніе:

Іова бежи Маџарскомъ Бечею, 275
А Грабовскій граду Варадину.
Дамянићъ є одъ племена србскогъ,
Онъ погази вѣру православну,
Узе име Вука Бранковића,
Што издаде Србскогъ кнез' Лазара, 280
У Косову у равнومه полю;
Тако изда Дамянићу Іова
У почетку у првومه рату,
У хиляди и осме стотине,
Четрдесетъ у осмой години, 285
Іова оде съ Кишомъ воєвати,
Ніє знао на што ће изићи.
Срби су се славни подигнули,
Безъ оружја на силне Маџаре,
Я самъ моро одъ нњи одступити, 290
Нисамъ знао шта ће изъ тогъ бити,
Болъ и я да самъ погинуо,
Него тако што самъ учиніо;
Србскій народъ сада ме проклинъ,
И проклето име ми остає. — 295
Храбри Срби битке одржаше,
По Банату и по земљи Бачкой,
За годину и седамъ месецій
Безъ проклетогъ Дамянића Іове.
У Сентомаш' Срби су остали, 300
Кадъ су битку прву одржали,
Па седоше црно вино пити,
Вино пити, пакъ се веселити.
Банда свира у логору свима,
Да с' веселе храбри Србіянци, 305
И юнаци млади Сентомашци,
И витези сремски Граничари.
Вино пише, пакъ се веселише,

И чашице съ виномъ наточише,
Србскомъ Князу у здравлѣ напише, 310
Што онъ пусти храбре Србіянце,
Те надбише мацарске юнаке,
Сентомашу споменъ оставише,
Србобранъ му име наdedоше! —
Єремїи пѣвцу говорили 315
Говорили зла му немислили,
Свакій дукать, за кнѣигу му дали!

БИТКА НА СЕЛУ ЯРКОВЦУ.

У хиляди и осме стотине
Четрдесеть и осме године,
Люто цыкну са Авале вила,
Кано да є у синциру была,
Па дозива цара Николая 5
Одъ Русіє силногъ господара:
„Садъ устани Србе ты одбрани,
Кои пиште у земли Унгарской
Одъ Мацара проклеты тирана,
Ситну децу Србску изсекоше, 10
И к'о вышнѣгъ Христа расциняю,
Очи чарне децы повадише,
И майке имъ црне проплакаше,
Ди за дирекъ децу прикиваю
Коя незна леба да искаю; 15
Све храмове Србске попалише,
И кандила златна поскидаше,
На трапезе часне посѣдаше,
Христа Бога сына погазише,

И тиранство свако учинише, 20
За олтаре конѣ повезую,
И у цркви дуванъ они пуше.
Све то Срби храбри претрплюю
Докъ одъ тебе помоћъ не добию,
Они желе и Богу се моле, 25
Да войводу Србскогъ свогъ добию;
Већъ немисли войску ты подигни,
Све козаке и бойне пешаке,
Кой нежале главе изгубити,
И за тебе крвцу сви пролити, 30
И Мацара силногъ побѣдити,
И Нѣмачкогъ цара избавити.“
Кадъ то дочу царе Николае,
Што му вила одъ Србіе каже,
Онъ подиже свою силну войску, 35
И слободу царъ Србиі даде,
И посла ѿ у землю Унгарску,
Да потраже србскога душмана,
Одъ Унгарске мацарскога краля,
Што ѿ Европу целу узбуніо, 40
И на цара свога ударіо,
Сиротиню многу погазіо,
И велика села попаліо.
Срби су се храбро сви борили,
Царъ Іозефа Нѣмца су бранили, 45
И одъ нѣга права су искали,
Што су стари наши пре добыли.
Док' с' войводу Шупльикца добыли
Изъ Латинске землѣ га довели,
Съ парадомъ га царскомъ дочекали, 50
Цару Нѣмцу у Бечъ съ войскомъ дође,
Како дође, Нѣмцу цару оде,
Предъ Іозефа цара онъ изиђе.

Царь в Стеву лепо обдаріо,
За войводу Србскогъ потврдіо, 55
Топова му седамъ поклоніо,
У Банатъ га съ войскомъ оправіо.
У Карловце здраво съ войскомъ дође,
Срби нѣга славно дочекали,
Предъ войводу Србскога изишли, 60
И топови велики пуцали,
Ди войводу Србскога добыли.
Сва господа саборъ учинили,
И великій разговоръ водили,
И войводи Србскомъ говорили, 65
Вѣру тврду нѣму зададоше,
Да онъ Србе одъ зла свакогъ брани,
Србской войсци вѣранъ свудъ да буде,
И іошъ Срби неки говорили:
„Войске твоє генералу подай, 70
Генералу Книћанинъ Стевану,
И племићу Стратимировићу,
Брѣ садъ пада све подъ твою руку.“
Што рекоше Срби учинише,
Патріярха светлогъ послушаше, 75
По имену Іосифъ Раячића,
И войводу Србскога заклеше,
Изъ цркве му часный крсть донеше,
По закону нѣга причестише,
Царъ Іозефу Нѣмцу захвалише, 80
У Карловци веселѣ правише,
Црногъ вина доста изнесоше,
Србску войску съ виномъ напоише,
Сви весели командианти были,
Ди Србскога войводу добыли 85
По имену Шупльицка Стевана,
Србскогъ сына славного витеза.

Съ чашомъ пише, „ура“ повикаше,
Царъ Юзефу у здравлѣ попише,
И войводи Шупльику Стевану, 90
И светлеме Србскомъ патріярху
По имену Юсифъ Раячићу,
И воинству и народу Србскомъ;
Вино пили пакъ се веселили,
Србску войску добро одмарали. 95
Кадъ су войску добро одморили,
На Панчево са войводомъ пошли,
И топове бойне повукоше,
И олова и баруга доста;
У Панчеву конакъ учинише, 100
Войводину войску разредише,
И топове бойне наместише.
Кадъ Мацари войску опазише,
Кишу маломъ кнѣигу одписаше,
Изъ Панчева бѣлогъ є послаше, 105
У кнѣиги му 'вако говорили:
„Многу войску Срби доведоше,
И Панчево бѣло подпунише,
Већъ ты съ войскомъ садъ на Михла удри,
Да бы л' могли Србе забунити, 110
Изъ Панчева бѣлогъ измамити.“
Кадъ Кишъ малый кнѣигу проучіо
Одъ Мацара што є онъ добіо:
Войску свою одма подигнуо, 115
Па на Михла храброгъ ударіо,
Кодъ Алинъ се бунар' съ нѣимъ побіо,
Чарапића съ топови разбіо.
На пусуль га Мацари узеше,
Изъ топова ватру оборише,
Капетана у мал' не убише 120
Одъ топова Чарапића Панту;

Србчићъ юнакъ мударъ есте быо,
Одъ топа се маџарскогъ склоніо.
Аль Маџари Србе ту надбише,
До Новогъ іѣ Села дотераше. 125
Одатле се Маџари вратише,
Михль оста войску одмарати,
И юнаке Србске слободити;
Граничар'ма 'вако говоріо:
„Небойте се моя браћо драга! 130
Вино пїите, здрави ми будите,
Одъ Киша се ни єданъ небойте,
Я ћу дозват' мое поглавице,
Све юнаке србске витезове
Витезове храбре соколове. 135
Првогъ зове Павла Поповића,
И до нѣга Євту Баранића,
Косанића и съ нѣмъ Чарапића,
И Шарића и врсногъ Лазића,
И маіора Басарабић' мудрогъ, 140
Пакъ є нѣма 'вако говоріо:
„Не седите већъ войску дижите,
Витезове србске охрабрите,
Кишь ће на насъ опетъ ударити
Са проклетимъ Србомъ Дамянићемъ, 145
И съ трећіємъ Милутиновићемъ,
Они законъ србскій погазили,
Маломъ Кишу у помоћъ отишли,
Да маџарску войску предводиду.“
Храбрый Михль Іовановићъ седе, 150
Кадъ господи заповестъ издаде,
Онъ преда се артию узедде,
Пакъ онъ поче нѣма казивати:
„Четири ћу кнѣиге написати,
Србскомъ Князу прву ћу послати, 155

Александру Карађорђевићу,
А другу ћу Шупљикцу войводи,
А трећу ћу Книћанинъ Стевану,
А четврту Стратимировићу;
У књигама њима говорити, 160
И одъ Србске стране иј молити:
Да не седу већ да войску дижу,
Маџари су многи ударили,
Сву маџарску силу подигнули,
И топова доста су понели, 165
И олова и силногъ барута,
Кой ће нама шанце поравнити,
И Панчево бѣло поробити;
У Србию мисли Кишъ намъ прећи,
И волове на Врачару пећи, 170
И съ Маџар'ма руйно вино пити,
Вино пити, бандисти свирати,
Малогъ Киша они веселити.
Предъ войскомъ є Кишу генерале,
Изъ онога села Елемира, 175
Кишъ ми прети живогъ да увати,
Да ме пошлѣ Кошуту Лајошу,
Новомъ кралю одъ землѣ Маџарске,
И логоре србске да побѣди,
Да nebude рода ни племена, 180
Ни Србскога у Банат' имена.“
Када књиге одъ Михла добыше,
И видише шта у књиги пише,
Свакѣй войску свою подигоше.
Храбрый Ђока често прелазіо, 185
И у дворе Князу одлазіо,
Одъ племића Стратимировића,
Онъ є Княза найвише моліо
Началнике своє да подигне,
4*

И слободу Срб'ма да Князь даде, 190
 Да подь барякъ нѣговъ войску купе,
 На Мацара безбожногъ тирана,
 Да избаве тужну сиротиню,
 Коя пишти у земли Унгарской.
 Началникъ е Ракица скочио, 195
 Кадъ одъ Княза кнѣигу е добыю,
 Одъ Крушевца войску е купио,
 И съ нѣмѣ е Богданъ татарине
 И съ Богданомъ Петровићъ Милутинъ,
 Милый братацъ храброгъ Айдукъ Вель-
 ка, 200

И Ресавацъ Милосавъ совѣтникъ,
 И съ нѣма е Ивановићъ Таса,
 Одъ Цигана славный арачлія.
 Свакій себи войску сакупіо,
 На три стране войску преведоше, 205
 Дунавъ воду мутну пребродише,
 У Панчево бѣло съ нѣомъ одоше.
 Кодъ Новогъ се Села сви састаше
 Одъ Панчева бѣлогъ кадъ одоше,
 Са войводомъ разговоръ водише, 210
 И осталу войску подигоше,
 И свилене баряке развише,
 Таланбаси србски ударише,
 На две стране войску разделише:
 На левомъ су крилу Граничари 215
 И са нѣма Власи Банаћани,
 Предъ нѣма е Шупльикацъ войвода;
 На десномъ су крилу Србіянцы,
 Предъ нѣма е Книћанинъ Стеване.
 Два юнака ту се састадоше, 220
 Еданъ другомъ вѣру зададоше,
 У-йме Бога и Христа почеше,

На Ярковацъ село сви одоше,
И съ Мацарма онде се побише.
Доста ватре Срби оборише, 225
И Мацаре мало побѣдише,
Шестъ топова найвећи отеше,
И три топа Срби подавише,
И єданъ имъ у сламу сакрише;
На каналъ іѣ воду натераше, 230
Одъ Мацара ѣупрїю правише,
Єръ се онде многи подавише.
На топціє сѣбске повикаше,
И Сѣбчићу Панти говорише,
Изъ великогъ топа да припали, 235
И мацарске трупе да поквари.
Кадъ се Срби съ очима сгледаше,
И Пантину храбрость сви видише,
Чарапићу Срби захвалише,
И орденъ му царскій обећаше, 240
На заслуги Чарапићу Панти. —
Лево крило Власи издадоше;
У Србина слоге небыяше! — — —
Граничари на бою осташе,
Са Шупльикцемъ войводомъ Стева-
номъ, 245

Учинити ништа немогоше,
Већъ є войску натрагъ повратио.
Кадъ Мацари очима видише,
Да банатски Власи издадоше,
У Ярковацъ село улетише, 250
Са сви страна нѣга запалише,
Одъ по ноћи данка начинише.
То войводи врло тежко было,
Ди мећ' Власи слоге нїє было,
Већъ га они сада издадоше, 255

Подъ срамотомъ нѣга оставише,
И онъ доби ту грозницу яку,
Па онъ ноу седе на каруце,
И одведе двадесетъ момака, 260
Право оде у Панчево бѣло;
Како дође у дворове сѣде,
Па онъ леже у меке душеке.
Кадъ то виде Книћанинъ Стеване,
Ди войвода у Панчево оде, 265
Онъ помисли войвода издаде;
Па онъ цыкну кано гуя люта,
Како цыкну на войводу викну,
Па онъ поче войсцы говорити:
„Чуєте л' ме моя браћо драга!
Войвода насъ Шупликацъ издаде, 270
У Панчево на каруца оде,
Онъ е клетву србску погазіо,
Бранковића Вука прославіо.
Книћанинъ се съ войскомъ повратіо, 275
У Панчево бѣло одма дошо,
Шупликца е войводу тражіо,
И съ нѣме се страшно завадіо,
Што е войску натрагъ повратіо,
И топове Срб'ма ніе дао.
Шупликацъ се Стеванъ заклиняо: 280
„Войску Србску нисамъ я издао!
Већъ проклети Власи Банаћани;
То е мени врло тежко было,
Србство наше они силомъ бране.
Кадъ самъ моимъ очима видіо, 285
Одъ тога самъ болестл я добыо,
Кою брате преболети нећу;
Веће оди побратимъ Стеване,
Оди брате да се опростимо.“

То говори войвода Стеване, 290
То говори а съ душомъ се бори,
То изусти душу лако пусти,
И Христу се Богу онъ престави. —
Славно су га Срби опремили,
Господу су велику скупили, 295
Съ парадомъ га Србскомъ одпратили
У Крушедолъ монастырь однели,
Бранковића Ћорђа ископали
И нѣгове кости извадили,
Извадише Стеву саранише, 300
И Срби га славни оплакаше
Ди войводу првогъ изгубише,
И надгробно слово му слушали
Што му Јованъ Суботићъ читаше,
И Шупљикцу споменъ оставили, 305
Ди га Срби славно саранише! —

БИТКА КОДЪ МОШОРИНА.

Боже милый на свемъ теби фала!
Кадъ се диже Рускій генерале,
Генерале одъ Русіе славне,
По имену Паскиѣвићъ Иво, 5
По налогу цара Николая,
Одъ Русіе силна господара,
Пакъ онъ дође у землю Мацарску,
Да освети свою браћу Србску,
И потражи србскога душмана
Одъ Унгарске мацарскога краля, 10
По имену Кошута Лаіюша.

Кадъ то чуо Кошуту Лаіоше
Одъ Маџарске землѣ поносите,
Онъ побѣже крозъ целу Маџарску, 15
Пакъ онъ бѣжи одъ града до града;
Кошутъ бѣжи Рускій царъ му прети,
Онъ му прети да му се освети,
Што є Србска села попаліо,
Попаліо, цркве покваріо.
Кошутъ дође до града Видина, 20
И онъ седе пити руйна вина,
Кошутъ седи и у Турке гледи,
Съ везирима разговоре води,
Они гледи да Руса побѣде,
Да увате Рускогъ генерала, 25
Поглавара првогъ генерала
По имену Паскиєвићъ Иву,
И храброга Книћанинъ Стевана
Одъ Србіє на гласу юнака.
Стеванъ седи у тврдомъ логору, 30
У маленомъ селу Мошорину,
Мошорину маломъ Варадину,
Стеванъ седи разговоре води,
Краль Кошуту страшно Стеванъ прети,
Онъ му прети да му се освети, 35
Што є Србска села попаліо,
Попаліо, Жабаль оставіо.
Кадъ то чула Кошутова майка
У Будиму граду бієлومه,
Кадъ то чула, яко с' устрашила, 40
За Кошута свогъ рођеногъ сына,
Ди му прети Србска поглавица
Одъ Србіє землѣ поносите,
По имену Книћанинъ Стеване,
За разбой є златный заседнула 45

Кадъ е гласе она разумѣла,
Одъ свиле е бѣле шаторъ ткала,
Башъ са бѣломъ и црвено-плавомъ,
Шаторъ ткала у Мошоринъ дала
На поклону Србскомъ генералу, 50
Генералу Книћанинъ Стевану,
И узъ шаторъ кнѣигу му послала
И у кнѣиги нѣга поздравила,
Са словима златнимъ накитила,
У кнѣиги е нѣму говорила: 55
„Богомъ брате Книћанинъ Стеване!
Немой мени сына погубити,
Ако бы га живогъ уватио,
Еръ я ядна ниѣе никогъ немамъ,
До Кошута, найстаріегъ сына.“ 60
Кадъ е кнѣига у Мошоринъ стигла
Изъ Будима града бієлога,
Одъ роѣене Кошутове майке,
На колѣно Србсксмъ генералу,
Генералу Книћанинъ Стевану, 65
И онъ виѣе што му кнѣига каже,
Пакъ онъ оде другу кнѣигу писатъ,
И посла е Кошутовой майцы;
Лепо ю е у нѣой поздравио
И овако нѣой е говорио: 70
„Чуешъ мене Кошутова майко!
Фала теби на твоєму дару,
Аль не фала на твоємъ поздраву,
Што ми пишешъ за твоєга сына,
Твога сына Кошута Лаіюша, 75
Све бы нѣму лако опростио,
Аль немогу само едно майко:
Што-й Европу целу узбунію,
И Србска е села попалію,

Попаліо, цркве порушіо, 80
Село Жабаль само оставіо,
И у нѣму све саме шпіоне,
Они иду у градъ кодъ Перцела,
Они раду да Србе издаду;
Ал' су Срби мудри и паметни, 85
Они стоє и Богу се моле.“ —
Боже милый на свему ти фала!
Садъ ты нама у невољи буди,
Тежко насъ є Кошуть обколіо,
И Геона съ войскомъ напустіо, 90
И мацарску войску многу посло
Изъ великогъ града Сегедина,
Предъ ньоме є Геонъ генерале.
Кадъ дошоше селу Сентивану,
Геонъ войску свою разделіо 95
И топове многе є довуко;
Одма кавгу онъ є заметнуо,
Са четири стране ударіо,
На Виово првый путь почели,
Геонъ біє, а Нѣмаць се смее, 100
Они глєде да Србе побѣде!
Геонъ пали по стотин' топова
Одъ онога села башъ Ђурђева,
И одъ малогъ села башъ Кобиля.
Кадъ то виђе Книћанинъ Стеване, 105
Онъ поскочи одъ землѣ на ноге,
Око шанца войску разредіо
И топове своє наместіо,
Да дочека Геонъ генерала.
Книћанинъ се храбро утврдіо, 110
Око себе шанаць обкопао,
У маленомъ селу Мошорину;
На брду є шаторъ разапєо,

Подъ шаторомъ руйно вино піє,
Вино піє ни бриге му ніє. 115
Геонъ пали да му шаторъ свали.
Кадъ то виђе Книћанинъ Стеване,
Па онъ узе на пусуль гледати
Ди се Геонъ съ войскомъ наместію,
И топове свое разредію, 120
Кодъ онога села Сентивана,
И кодъ сръбскогъ села башъ Ћурђева,
Кодъ Ћурђева и села Кобиля,
Мађари се многи покупили.
Голема є войска у Геона, 125
По избору шестдесетъ хиљада,
На бару су воду нагазили,
Мацари су сви піяни были,
Пантроташе на главу метнули,
И до грудій воду су газили, 130
Изъ пушака, изъ воде су тукли,
Да бы л' Србе храбре освоили,
И Мошоринъ село имъ узели.
На десно су крило ударили,
Сву мацарску силу подигнули 135
На храброга Книћанинъ Стевана.
Геонъ войске пола одвоію,
У резерви себи оставію,
Нешто войске на Вилово посло,
На онога храброгъ Отингера, 140
Отингера царскогъ генерала,
И на врсногъ Дитриха маіора,
И на Павла Николаєвића,
И на Јоцу Велимировића,
И на храброгъ Стевана Жупаньца, 145
И онога Петровића Мићу *).

*) Миливој, но збогъ стиха прекраћено.

Ту се храбро они одржаше,
И съ Маџар'ма страшно се побише,
И юначкій мегданъ отворише
Са своима храбримъ витезима, 150
И са царскимъ славнымъ Шайкашима,
Шайкашима и са Граничар'ма;
Тукоше се летный данъ до подне,
Съ Отингеромъ царскимъ генераломъ,
У маленомъ селу башъ Вилову. 155
Кадъ то виђе Геонъ генерале
Дп му войска многа изгинула,
Подъ Вилову селу маленоме,
Войску трже сву маџарску натрагъ,
Па окрену селу Мошорину, 160
Да побѣди Книћанинъ Стевана,
И нѣгове храбре витезове.
Книћанинъ га лепо дочекао,
Изъ топова ватру оборіо,
И просуо бомбе и лумбарде. 165
Летный данакъ вазданъ су се тукли
У маленомъ селу Мошорину;
Книћанинъ се яко утврдіо,
Око себе градићъ начиніо,
И топове свое наместіо. 170
Чарапића на Камень послао
Са найвећимъ топомъ изъ логора,
Да онъ чека ту ватрену лађу,
Преко Тисе кодъ жабальске скеле.
Книћанинъ се мудро приправіо, 175
Топове е живо припаліо,
Са Геономъ страшно се побіо;
Креманцу е Глиши говоріо,
На найвећій топъ га наместіо,
На Маџаре картачъ оборише. 180

Ту Мацари лудо изгинуше,
И по бари мртви остадоше.
Геонъ войски своіой говоріо:
„Болъ намъ є овде изгинути,
Нег' на вѣки срамоту трпити; 185
Я ѣу юришь нагло учинити,
Ил' Мошоринъ село освоити
Макаръ знао главу изгубити,
Генерала Србскогъ уватити,
Генерала Книћанинъ Стевана. 190
Ако жива я нѣга уватимъ,
Живомъ ѣу му кожу одерати,
Князу ѣу га Србскомъ я послати
Александру Караѣорђевићу,
Нека види шта є задобыо 195
У Мацарской земли поноситой.“
Геонъ седе ситну кнѣигу писат',
Пакъ є посла Книћанинъ Стевану.
Када Стеви ситна кнѣига доѣ
Одъ мацарскогъ Геонъ генерала, 200
И кадъ виде што у кнѣиги пише,
Ди му Геонъ страшно запретио,
Да ѣе нѣга живогъ уватити.
Кадъ то зачу Книћанинъ Стеване,
Онъ поскочи одъ землѣ на ноге, 205
Па Геону 'вако говоріо:
„Ой Геону є . . . . . майку!
Шта то радишь те се неоканешъ,
Много си ми данасъ додіаю,
Садъ ѣешъ познат' Книћанинъ Сте-
вана.“ 210

Єдномъ рече изъ уста изрече,
Па доскочи до коня витеза,
Ногомъ ману на коня узяну,

И истрже саблю оковану, 215
 Па полеће те мајоре виче,
 А мајори капетане своје,
 Капетани младе офицере,
 Официри булюбаше вичу,
 Булюбаше младе баряктаре.
 Коня трче Книћанинъ Стеване, 220
 Коня трче булюбашу викну
 По имену Ненадовићъ Симу,
 И Новицу храброгъ Црногорца,
 Петровића изъ села Винића,
 Пакъ е њима 'вако говорио: 225
 „Чуєте л' ме до два булюбаше,
 Србијанце браћу подигните,
 Некъ притежу за ноге опанке,
 Подпрашуйте пушке гарабилъ,
 Па у равно полъ излазите, 230
 Само сложно колико е можно,
 Геонъ съ войскомъ многимъ ударіо,
 Онъ се Срба оканути неће.“
 Кадъ то чуше до два булюбаше,
 Шта имъ рече Книћанинъ Стеване, 235
 Ка' помамни одъ землѣ скочише,
 И у равно полъ изиђоше.
 Боже милый и света Троице!
 Колико е полъ сентиванско,
 Сентиванско и полъ ђурђевско, 240
 И до нѣга полъ е кобиљско,
 Свега га е войска притиснула,
 Одъ Маџара убойци катана,
 И одъ силны маџарски пешака.
 Кадъ видоше храбри витезови, 245
 Витезови и Србски мајори *),

*) Ови су мајори были овде запытани: Где сте были? А они су одговорили: Нигде. — Шта сте радили? Ништа.

Добре конѣ они усѣдоше,
 На две стране войску разделише.
 Съ левогъ крила сръбски су маіори,
 И са нѣма храбри соколови, 250
 Соколови сремски Граничари,
 А съ деснога Книћанинѣ Стеване;
 По равномѣ се полю поћераше,
 На светлу се саблю огледаше.
 Да в коме стати погледати 255
 Како секу Сръбски витезови,
 Сабљомѣ сечу а Маџари вчу;
 Сво се небо у облакѣ обукло
 Одъ великогѣ праа и олова.
 Книћанинѣ в коня свогѣ разигро, 260
 Око войске Сръбске свуд' облет'о,
 Своіой войсцы онѣ в говоріо:
 „Небойте се моя браћо драга,
 Ако Богѣ да надбићемо врага.“
 Сложно Сръби нѣга послушаше, 265
 На Геона юришѣ учинише.
 Нешто Стеви очи утекоше,
 Па погледа на жабальску скелу,
 И угледа Чарапића Панту,
 Кога но в Сръбкиня родила, 270
 И меника сада поклонила,
 Геону в онѣ за лећа заш'о,
 Са нѣгови до триста момака,
 Изъ топа в ватру оборіо,
 И Геона страшно поплашіо. 275
 Тадѣ повика Книћанинѣ Стеване
 Изъ нѣговогѣ грла бієлога:
 „Чарапићу весела ти майка!
 Ако данасѣ Богѣ и срећа даде,
 Те побѣдимѣ Геонѣ генерала, 280

Честита ъу тебе учинити,
И колајну царску поклонити.“
То е Панти врло мило было,
И великій топъ е онъ навіо,
Кадъ припали по стотину свали. 285
Кадъ генералъ Геонъ то угледа,
Ди се войска мацарска поплаши
Одъ Србчића Панте Чарапића,
Сви почеше натрагъ измицати,
Съ генераломъ Геономъ бегати; 290
Панта туче, Геонъ мртве вуче.
Кадъ то виђе Геонъ генерале,
Гди га войска стаде издавати,
Онъ се Русу поче да предае,
Фелдмаршалу Паскієвићъ князу 295
Одъ Русіє вѣрномъ генералу.
Кадъ то виђе Книћанинъ Стеване,
Ди се Срби храбри одржаше
И юначкій мегданъ задобише,
И последню битку учинише, 300
Мошорину споменъ оставише,
Книћевацъ му име наdedоше! —
Генералъ се съ войскомъ одморіо,
Кадъ съ Геономъ битку ту свршио,
Капетану поче говорити 305
Капетану Далкаровићъ Ники:
„Дозови ми Панту Чарапића,
Србскогъ сына башъ топцію мога.“
Кадъ е Панта речи саслушао,
Генералу своме одма дош'о. 310
Лепо га е Стеванъ обдаріо,
Колајну му царску поклоніо,
По заслуги прво нѣму дао;
Сви седоше разговоръ водише,

По заслуги колайне добыше. 315
Лепо їй є Стеванъ обдарію,
Колайне имъ царске поклонію,
Кой се храбро юнакъ показао,
И на бою мегданъ отворію.
Кадъ господа разговоръ свршише, 320
Црногъ вина одма донесоше,
Златне купе съ виномъ наточише,
Генералу првومه дадоше,
Оѣе Србинъ да наздрави свима.
Вино пію храбри витезови 325
И меѣ' нѣма Србскій генерале,
Устадоше и капе скидоше,
Вино піє Книћанинъ Стеване,
Вино піє, башъ у здравлѣ чіє?
У Србскога Княза Александра 330
Александра Караѣорђевића,
Вино пише побѣду чинише,
И вѣчитый спомень оставише. —
Єремію слѣпца обиѣоше,
Ни вданъ му ништа недадоше, 335
После незнамъ, кадъ изиѣу кнѣиге! —

БИТКА КОДЪ БѢЛЕ-ЦРКВЕ.

У хиляди и осме стотине
Четрдесеть и осме године,
Подіже се Бобалићу Цера,
Изъ Баната места богатога,
Са своима врснымъ Граничар'ма, 5
Пакъ онъ оде на Бієлу-Цркву.

Кадъ е было кодъ Врачевогъ гая (луга,
планине).

Ту се Пера добро наместіо
И логоръ в Србскій утврдіо,
Войске силне кодъ себе е им'о: 10

Сережана и башъ Граничара,
Што му посла Блацићу бане,
И съ њима су храбри Србијанци,
На Бѣлу су Цркву ударили,
Првѣй путъ су ондакъ започели, 15
Ништ' Маџар'ма Срби нису могли
Учинити, нит' іѣ освоити,

Ни у Бѣлу-Цркву съ войскомъ доћи.
На сваку е руку Пера проб'о,
Да бы л' Бѣлу-Цркву освоіо. 20

Кадъ е Пера очима видіо,
Да учинит' ништа ніе мог'о,
Съ войскомъ своіомъ онъ е одступіо
Башъ у полю подъ Врачевомъ гаю,
Ту се Пера по логору шеће, 25
Србску войску Пера ту одмар'о.

Белу кафу у логору піе,
Маџари му свако јутро шилю
Изъ логора одъ Біеле-Цркве,
Маџари му на диванъ долазе, 30

Изъ логора маџарски маіори,
И са њима Бобалићъ пазари,
Како логоръ Србски да онъ изда,
Кадъ онъ чуе за Дракулићъ Јоцу
Да ће логоръ на Перлезу издат', 35

Онда и онъ логоръ да издаде,
Маџарима пушке да предаде
И малене њгове топове,
Они Пери неброена блага;

Онъ нектеде войску свою издатъ. 40
А кадъ чуо Бобалићу Пера,
Исподъ шера оне Бѣле-Цркве,
Да є Юца подъ Перлезомъ изд'о
Маломъ Кишу одъ села Мориша,
За новце є логоръ Србскій прод'о, 45
И проклето име оставіо
Вуковића и башъ Бранковића.
Тадъ Мацари на нѣг' ударише,
Бобалића съ войскомъ обколеше
Око Бѣле- и Црвене-Цркве, 50
У почетку у првOME рату,
Што онъ войску Србску некте издатъ.
Мало време за тимъ постояло,
Тадъ Книћанинъ изъ Србіє пређе
У Панчево съ войскомъ своіомъ дође. 55
Люто пишти Бобалићу Пера
У логору у Врачевомъ гаю.
Кадъ то чуо Бобалићу Пера
Да є войска изъ Србіє прешла,
Свѣтлогъ Княза Србскогъ Александра, 60
И предъ войскомъ Книћанинъ Стеване
Изъ Србіє землѣ поносите,
Па онъ седе ситну кнѣигу писатъ
У логору у Врачевомъ гаю,
Пакъ є посла у Панчево бѣло, 65
На колѣно Книћанинъ Стевану;
У кнѣиги му 'вако говоріо:
„Побратиме Книћанинъ Стеване!
Шильи мени єдну чету войске,
Єрь є мени велика неволя, 70
Многа ми є войска изгинула
Око Бѣле- и Црвене-Цркве,
Да одбранимъ Србе одъ Мацара,

Люто пишти Србска сиротиня!
 Тешко су намъ додіяле Швабе, 75
 Поредъ Шваба Власи и Мацари.“
 Кадъ Стевану ситна кнѣига дође
 Изъ логора изъ Врачева гая,
 Одъ храброга Бобалића Пере,
 И онъ виђе шта му кнѣига пише, 80
 Одма войску свою онъ подиже
 И развише свилене баряке,
 У-йме Бога и Христа пођоше,
 Накъ одоше шеру Бѣлой-Цркви;
 Предъ войскомъ є Книћанинъ Стеване. 85
 Када съ войскомъ подъ Врачевъ гай дође,
 Ту се съ войскомъ своіомъ наместіо,
 Бобалићъ га Пера дочекао
 И съ нѣиме се лѣпо поздравио,
 За здравлѣ се юначко пытали, 90
 И за битку разговоръ водише
 И планове они ту кроише.
 Како ѣду съ войскомъ ударити
 И Бієлу-Цркву освонти,
 Бданъ другомъ вѣру зададоше, 95
 И одъ землѣ на ноге скочише,
 Црногъ вина за здравлѣ напише,
 И лѣпо войску поделише,
 И съ войскомъ се они одморише.
 Книћанинъ є Пери говорио: 100
 „Сутра ѣмо рано ударити
 Бѣлу-Цркву одсвудъ обколити,
 На Мацаре юришъ учинити;
 Ты се съ войскомъ пре кретати немой
 Докъ на брегу ватру не опазишъ, 105
 А кадъ ватру ты на брегу видишъ,
 И сигурный знакъ ѣшъ мой познати,

Войску твою пакъ ты онда крени,
И я ѣу се съ войскомъ покренути,
Кодъ Бѣле се Цркве састанути.“ 110

То рекоше пакъ се растадоше,
Книѣанинъ се съ войскомъ одвоіо,
Подъ Кусиѣемъ логоръ наместіо.

Кадъ у ютру ютро освануло
Пріе зоре на четири сата, 115

Бобалиѣу стража говорила:
„Господине Бобалиѣу Перо!

Мы смо ватру на брегу видили.“
Бобалиѣъ се одма опреміо,

И топове велике повуко, 120

Исподъ Бѣле-Цркве сви одоше,
Книѣанина съ войскомъ затекоше

Исподъ оне башъ Біеле-Цркве,
Веѣъ е кавгу поч’о заметати,

Одъ Кусиѣа онъ е ударіо, 125

Бобалиѣъ е одъ Врачевогъ гая,
Шльивиѣъ Васа одъ Црвене-Цркве,

А Станойло Петровиѣу храбрый
Онъ удара башъ одъ виноградій

Са едніемъ малимъ своимъ топомъ, 130

Онъ е храбрость найболю показ’о,
Ал’ га среѣа ніе послужила,

Веѣъ га пушка мацарска ранила,
У десну га руку ударила;

А Янковиѣъ одъ вршачкогъ пута. 135

Са петъ страна они ударише,
Да бы л’ Бѣлу-Цркву освоили

И Мацарску войску побѣдили.

Пушка пуца а топови ричу,

Одъ Кусиѣа и одъ Врачев’ гая, 140

Съ треѣе стране башъ одъ виноградій

А съ четврте одъ Црвене-Цркве,
Съ пете стране одъ вршачкогъ пута.
Маџари се яко утврдили,
Бѣлу-Цркву одсвудъ затворили, 145
И шанцеве свуда начинили,
Маџарске су топове метнули,
Са Србима страшно се побили,
Изъ топова ватру оборили,
И просули бомбе и лумбарде. 150
Кадъ то виђе Книћанинъ Стеване
Ди Маџари ватру оборише,
Изъ вароши одъ Біеле-Цркве,
Па онъ викну Србску браћу храбру:
„Юришъ браћо на нѣи учинимо!“ 155
Сложно Срби нѣга послушаше,
Шарке пушке одма подпрашише,
И юначки юришъ учинише
Изъ топова ватру оборише,
И у Бѣлу-Цркву сви уђоше! 160
Книћанинъ се крозъ маглу провуче
На пѣяцу войску сву довуче.
Сво се небо у маглу обукло
Одъ великогъ праа и олова,
Барякъ србскій онде ударише, 165
На пѣяцы кодъ велике цркве,
И топове своє наместише.
Кадъ Маџари войску опазише,
Книћанина храброга видише
Да є съ войскомъ свомъ у варошь ушо, 170
И барякъ є србскій ударіо
Александра Карађорђевића.
Срби су се сложно показали,
Маџари се храбро ту држали
И шанцеве добре начинили, 175

Многу ватру ту су оборили
У Бѣлой се Цркви ту побили,
И топове многе избацили
И са њдне и са друге стране,
Съ Книћаниномъ страшно се побили, 180
И на нѣга храброгъ ударили,
И на Перу Бобалићъ маіора;
Тукли су се три- четири сата
Кодъ Біеле- и Црвене-Цркве.
Кадъ то виђе Бобалићу Пера 185
Да Маџари хоће да освоє,
Поче войску свою измицати,
Онъ имъ неџа изъ топова тући,
Већъ онъ вели топціи Филипу
Одъ Србіє храбромъ капетану: 190
„Чуєшъ мене Поповићъ Филипе!
Немой брзо топове палити,
Ни велике ватре имъ давати,
Маџари намъ овџе ништ' немогу.
Маџарска се войска сва кренула, 195
На Србску є войску ударила,
На храброга Книћанинъ Стевана.“
Кадъ то дочу Филипъ Поповићу
Што му вели Бобалићу Пера,
Ди ће съ войскомъ своіомъ одступити, 200
Книћанина самогъ оставити,
То Филипу врло жао было,
Бобалићу 'вако говорио:
„За насъ саџа добро бити неће
Што ћешъ войску твою покренути, 205
Книћанинъ се іоште съ войскомъ туче
Съ Маџарима у Біелой-Цркви.“
Кадъ є чуо Бобалићу Пера
Да є съ войскомъ Книћанинъ свомъ уш'о,

Пакъ онъ поче натрагъ измицати, 210
 И онъ оде у свой старый логоръ,
 Башъ у село у Врачевомъ гаю.
 Книћанинъ се іошъ съ Мацар'ма туче,
 Бобалићъ се по логору шеће,
 Србска браћа сва му говорила: 215
 „Господине Бобалићу Перо!
 Што ты враћашъ твою србску войску?
 Мы айдемо да браћу бранимо,
 Србска браћа наша изгинуше,
 Кодъ храброга Книћанинъ Стевана, 220
 Одъ проклеты многіе Мацара,
 Войску пуштай да бранимо браћу,
 Многи ће намъ Срби изгинути
 У вароши у Біѳлой-Цркви,
 Душе наше они ћ' проклиняти, 225
 Ни одкуда помоћи немаю
 Ако нѣма садъ непомогнемо!“
 Бобалићъ е войсцы говоріо:
 „Србскій, вашъ самъ садъ я старешина,
 Я вамъ свима сада заповѣдамъ, 230
 Я самъ маіоръ цара Аустрійскогъ,
 Новогъ цара Іозефа ћесара.“
 Кадъ Бобалићъ по логору шеће,
 На шеширу „націоналъ“*) носи,
 А кадъ Пера на битку изиће, 235
 Официрске альине обуче,
 Да га знаду да е царскій маіоръ.
 Проклетъ быо Бобалићу Пера,
 Што издаде Книћанинъ Стевана,
 Те намъ наша Србадія страда, 240
 Око Бѣле- и Црвене-Цркве,

*) „Націоналъ“ србски значи „народность“.

Одъ душмана проклеты Мацара.
 Бела Цркво, ты се небелила!
 Виногради не зеленили се,
 Бела-Цркво невеселила се! 245
 У теби су многи изгинули,
 Изгинули млади милитарцы
 И са њима славни Србіянцы,
 И међ' њима два брата рођена *)
 Башъ изъ Босне одъ землѣ поносне, 250
 И погину Богдановићъ Вуле
 Што е прошо крозъ Біелу-Цркву
 На њоговомъ хату біеломе,
 Мацари га крозъ прозоръ убише,
 Ту е Вуле лудо погинуо, 255
 Што онъ прође крозъ мацарску войску;
 Храбрый юнакъ Вуле есте быо,
 Крозъ мацарску силу ударіо,

*) Ови су были два брата рођена, родомъ изъ Босне, по имену „Стоянъ и Ђока.“ Стоянъ се храбро у битки показао, и погинуо е башъ на каѣн кодъ Бѣле-Цркве. После тога трајала е битка и далѣ, а млађиј братъ Ђока видећи да други бегаю, па и онъ ожалосѣенъ за братомъ, нагне бегати. А неки казую и приповедаю овако: Да е Ђока опасностъ неку видіо, коя бы могла толикомъ народу шкодити, т. е. каса съ муницијомъ была е тако близу, да су е Мацари изъ топова запалити могли; тако Ђока уседне на коня кон е у колима упрегнутъ быо, па почне на страну бегати. Видећи то Миливој Петровићъ, помисли да овај бега, па пође да га врати викајући, и потегне изъ пушке на Ђоку и рекне му: „Натрагъ.“ А овај кадъ се окрене видећи мацарскій калпакъ на глави, и непознавајући га помисли да е мацарскій мајоръ, и потегне изъ шишане и опали на Миливоја. После кадъ дође истый Ђока у логоръ, осуде му старешине безъ г. Книћанина стотину батина и повале га, но текъ што му петъ батина ударе, Миливојо се разжали и хтеде му да опрости, али на то долети г. Книћанинъ на коню и запыта; „Ели то онај?“ и незнајући шта е скривіо, а ови му одговоре: „Есте.“ А онъ потегне изъ кубуре пиштоль, и онако лежећегъ убіе га. И тако е едноиъ и другоиъ брату у истый тай данъ животъ се сврши и угаси.

И младу є главу изгубіо,
 И съ нѣме є Визика Ћорѣіє, 260
 И одъ Босне Цветковићу Јова *)
 Изъ бѣлога града Сараєва,
 Лудо главе они изгубише,
 Кости нѣине онде оставише,
 Маџари ій крозъ прозоръ убише. 265
 Чачанинъ ій Стеванъ осветіо,
 Башъ Маџара Вулова душмана,
 Чачанинъ є юнакъ храбрый быо,
 Маџара є живогъ уватио,
 И за кике на полъ извуко, 270
 На сокаку сабљомъ га изсеко.
 Срба доста храбріє остало,
 Кой юнакъ ніє ни погин'о;
 Аль да видишь храброга Цукића,
 По имену башъ онога Јанка, 275
 Юначки се Јанко показао,
 Витеза є коня усѣднуо,
 Башъ дората коня змаєвита,
 Пакъ онъ трчи крозъ Бієлу-Цркву,
 Четир' пута крозъ варошь протрча, 280
 Маџари му ништа немогоше,
 Изъ пушака на Јанка пуцаше,
 Ни єдна му ране незадде,
 Здраво Јанко одатле изиђе,
 Книћанину славномъ онъ отиде. 285
 Ту се Јанко храбро показао
 Кодъ Бієле- и Црвене-Цркве,
 Маџаре є многе поубиіо
 Подъ нѣгову сабљу ударіо,
 Цукићъ Јанко споменъ оставіо. 290

*) Овај се є Јованъ Цветковичъ и: У часъ добаръ, звао.

Ала! ала! Вышнѣмъ Богу фала!
Кадъ остаде кодъ Србина слава,
Изгубе се права кодъ Мацара,
Да се прича рата Книћанина.
Пушка пуца а топови ричу, 295
Книћанинъ се съ войскомъ свомъ измиче,
Изъ вароши изъ Біеле-Цркве
Одъ проклетогъ Киша генерала,
Што є съ войскомъ многомъ ударіо.
Кадъ у полѣ съ войскомъ изиђоше, 300
И на ново опетъ се побише;
Мало крви мацарске пролише,
И одъ Срба нешто изгинуше,
Саблѣ звечу а Мацари єчу
Одъ анцара одъ србски ножева. 305
Книћанинъ се съ войскомъ повратіо,
И у Кусићъ са логоромъ оде,
Кадъ Бобалићъ Пера га издаде.
Книћанинъ є логоръ наместіо,
Подъ Кусићемъ Србе одморіо, 310
Па є войсцы своіой говоріо:
„Я ћу ићи Бобалићу Пери,
Да га пытамъ што є Србе изд’о
И што законъ онъ србскій погази,
Што самъ съ нѣмѣ тврдо се заклео, 315
Да мы Србску войску неиздамо!“
Стеванъ рече до коня доскочи,
Ногомъ ману путаля узяну,
Па отиде Врачевоме гаю,
Подъ шаторомъ Бобалићу Пери, 320
Предъ войску га нѣгову изведе,
Бобалићу Пери говоріо
И предъ войскомъ нѣговомъ га клео:
„Богъ т’ убіо Бобалићу Пери!“

Што издаде вѣру тврду нашу? 325
Єданъ другомъ што смо мы задали,
И Богу се Христу мы заклели,
Да мы Србе одъ зла избавимо
Одъ душмана проклеты Мацара,
Моя войска многа садъ изгину; 330
Богъ т' убіо! нигде среће не'мо,
Нити рода ни племена свога,
Срамъ те было єданъ проклетниче
Што си войску твою повратио,
Те си мене овде сада изд'о. 335
Я самъ съ тобомъ 'вако говоріо:
Да мы Бѣлу-Цркву освоимо,
Да са войскомъ на ручакъ будемо
И у Бѣлой-Цркви да ручамо."
Ту се Србинъ єданъ юнакъ нађе 340
Бобалића Перу да убіє,
Подъ грло му пиштоль онъ поднесе
Што є войску Србску онъ издао.
Бобалићъ се Пера заплакао,
Книћанину Стеви говоріо: 345
„Господине Книћанинъ Стеване!
Заръ самъ кодъ васъ тако заслужио
Да ме Срби ваши садъ убію."
Книћанинъ му Стеванъ говоріо:
„Може бити да си заслужио, 350
Што си войску мою ты садъ изд'о."
„Србску войску я ту изд'о нисамъ,
Мор'о самъ се натрагъ повратити
Одъ велике силе башъ мацарске,
За леђа су мени были зашли, 355
На мой логоръ съ войскомъ были пошли."
Ал' Книћанинъ Пери невѣрова. —
Одъ Пере се натрагъ повратио,

И нѣгову многу силну войску.
Кадъ є бране съ войскомъ своіомъ стиго, 15
У Врбасу логоръ наместіо,
И топове бойне разредіо,
Текъ се бране съ войскомъ одморіо.
Аль не прође ни два ни три дана,
Врагъ донесе Перцель генерала, 20
Изъ равнога поносногъ Баната,
И малога Киша одъ Мориша
Изъ тврдога града Варадина,
Они иду селу башъ Еђешу,
Перцель води силовиту войску 25
По изброю петнаестъ хиляда,
Све катана убойни Мацара
И мацарски храбріе пешака,
И двадесетъ убойни топова.
Како дође войску сву намести, 30
И топове бойне онъ разреди,
И Геону поче говорити,
Како ѣду бана преварити,
До Еђеша нѣга измамити,
И нѣгову войску погубити, 35
Єлачића бана заробити.
Аль генераль Геонъ є смисліо
И Перцелу 'вако говоріо:
„Катане ѣу моє три послати,
Нек' се бану у логоръ предаду, 40
И по войсцы нека говориду,
Бана они нека превариду,
На испытъ ій сва три кадъ узмеду,
Нек' іймъ 'вако мацарски кажеду:
Войске мало а топова много.“ 45
То рекоше Мацаре послаше,
Єлачиђу у логоръ одоше,

И по войсцы они говорише
Да су дошли Срб'ма да с' предаду,
Одъ Перцела сва три он' бегаду. 50
Банъ то мисли да е то истина
Што му кажу мацарски издай'ци.
Одма стражу свою поставію,
И Мацара дао сва три свезат'.
Войске своє ондакъ оправію 55
До Еђеша села ій послао,
Све у скупа петъ хиляда было.
Аль се войска томе и ненада
Да ій Геонъ страшно обколію,
Блацића войску измамію 60
Са четири стране ударію,
И банову войску погубію,
И страшно ій Геонъ преварію,
И ни еданъ главе не изнео.
Кадъ е чуо Блацићу бане 65
У Врбасу селу поноситомъ,
Да му войска сва та изгинула,
Што му была на Перцела от'шла,
Онъ погуби она три Мацара,
Што су нѣга люто преварили, 70
Те му войска многа изгинула;
Онъ подиже свою силну войску,
Одъ Врбаса до села Еђеша.
Кадъ генераль Геонъ опазію,
Блацића войску угледао, 75
Одма поче кавгу заметати.
Аль не прође ни два ни три дана,
Аль ето ти Киша генерала
Изъ тврдога града Варадина,
И онъ води дваєсть хиляд' войске, 80
И тридесетъ убойни топова.

Они бану за леџа заџоше,
Обколише Блациџа бана
И нџгову многу силну войску,
Обколили са четири стране, 85
Са две стране Перцелџ генерале,
Одџ онога пута сомборскога,
И одџ пута града варадинскогџ,
Обколи га Кишу генерале.
Кадџ се бане у невољи виде, 90
Люто пишти кано люта гуя,
Онџ нежали што ље погинути,
Веџ онџ жали свою храбру войску,
Кои су му свагда вџрни были,
И одџ зла га свакога бранили, 95
Па онџ викну све мајоре свое,
Банџ е нџима 'вако говоріо:
„Браџо моя и господо славна,
Добро сада да се мы држимо
Одџ душмана проклеты Маџара, 100
Садџ ме овде вы издат' немойте,
Ни проклето име оставити,
Веџ юначкій мегданџ отворите,
На саблџ се светле дочекайте,
Храбростџ свою свакій покажите, 105
Честита љу васџ я учинити,
По заслуги орденџ царскій дати,
Кой юначкій мегданџ садџ отвори,
И одавде мене садџ избави
Одџ душмана проклеты Маџара.“ 110
Войска нџга сложно послушала,
Сџ Маџар'ма се страшно ударила,
Крви много онде се пролило,
И топова доста избацише,
И барута многогџ изгореше; 115

Сво се небо у маглу обукло
Одъ тежкога праа и олова,
И одъ силны убойны топова.
Три се войске страшно удариле:
Єдна войска Єлачића бана, 120
Друга войска Перцель генерала,
Трећа войска Киша одъ Мориша.
Кадъ се бане на невольи виде,
Браніо се колико є мог'о,
Аль є већа сила у Мацара, 125
У Мацара проклети тирана,
Обколили са четири стране.
Кадъ то чуо маіоръ Лазићъ Пера
Изъ диштрикта изъ славне Кикинде,
Ди му бане у невольи пишти, 130
Одъ душмана проклеты Мацара,
Онъ подиже своє диштрикчане,
Па онъ оде бану у помоћи,
И поведе две хиляде войске,
Како дође юришъ учинію, 135
На Перцела съ войскомъ ударію,
И топове своє припалію,
На Мацаре картачъ оборію,
Десно крило войски отворію,
Єлачића бана избавію, 140
И Перцела съ войскомъ ту надбію.
Перу банъ є лепо обдарію,
И орденъ му царскій поклонію.
Войска многа бану изгинула,
И нѣга бы живогъ уватили, 145
Да не дође маіоръ Лазићъ Пера.
Докъ є бана Пера избавію,
И путе є себи отворію
И войску є свою сву провео;

Аль да видишь іошь ве҃ега яда, 150
Перцель войску свою разредіо,
И єгере царске обколіо,
Одъ хиляду и четир' стотине
Три стотине само побегнуло;
Аль тре҃ега чуда іошь горега, 155
Како славна регемента страда
Одъ Србаля и храбры Личана,
Одъ хиляде и осамъ стотина
Петъ стотина само побегнуло!
Они небы одатле побегли 160
Да іймъ небы лайтнанта Ѓури҃а,
Кишь ій малый страшно обколіо,
Па катане своє напустіо,
Те ій колю кано и яганьце!
Кадъ то виде лайтнанту Ѓури҃у, 165
Да Мацари войску изсѣкоше,
Голу саблю онъ у руци држи,
Хрватима храбрима говори:
Сложно бра҃о сви замномъ айдете,
На Мацаре юришь учинимо, 170
Крозъ мацарску силу да про҃еємо,
Болѣ намъ є на юришь умрети,
Нег' Мацаре 'вако мы чекати,
Да насъ колю кано и яганьце,
Я ѣу напредъ, а вы бра҃о замномъ, 175
Или ѣємо сви мы изгинути,
Или путе нама отворити.
То изрече сви га послушаше,
Крозъ Мацаре юришь учинише,
И крозъ силу ньину протрчаше. 180
Докъ су силу мацарску пробили,
Три Хрвата храбра изгубили,
У мацарской войсци су остали,

Мацари ій сабљомъ изсекоше;
Ови други што су сви остали, 185
Одъ Мацара кои с' избавили,
Побѣгоше куда кои знаде.
Банъ побѣже поноситомъ Срему
Са нѣгови петъ хиляд' Хрвата,
А остали што се разбегали, 190
Петый данъ су сви кодъ бана дошли:
Єдни дошли преко Каменице,
А други су преко Черевиха,
Трећи дошли преко Карловаца,
А четврти чакъ преко Илока; 195
Како кои путь су дочепали,
Онуда су ядни побегнули,
Єлачићу бану сви отишли,
Бана свога у Руми су нашли.
Одъ банове петнайстъ хиляд' войске, 200
Деветъ хиляд' само му остало,
Оно друго све му изгинуло
Кодъ Еђеша села поноситогъ!
Небы бана тако обколили
Нити бы му войска изгинула, 205
Да не беше до три капетана
Кой су бана храброгъ свогъ издали,
И проклето име оставили.
Люто куне Єлачићу бане,
Што га они онде издадоше; 210
Мацарима писмо написаше,
И у писму нѣима говорише:
„Съ левимъ криломъ мы ћемо измаћи;“
Те Мацаре они пропустише,
Те су бану сви за леђа зашли, 215
И одъ свуда нѣга обколили,
Те изгину бану многа войска.

Кадъ се они натрагъ повратили,
Блачићу бану говорили:

„Мы морасмо натрагъ измакнути, 220
Войска многа на насъ ударила,
Петъ хиляда маџарски катана
И осталы другіе пѣшака,
Пакъ се нисмо могли обдржати.“

Люто куне Блачићу бане: 225

„Вы проклети навѣкъ останули!
Болѣ и мы да смо изгинули
Него сада што сте ме издали.“

Банъ Блачићъ дуго іѣ не чека, 230
Капетана сва три обесіо.

По свету ѣе бѣломъ да се чуе

Ди су бана они свогъ издали,

У песмама сви ѣе да певаю

Капетане они да проклиню. 235

Іошъ е бане нѣима говоріо

Докъ су они у животу были:

„Капетани жив' васъ Богъ убіо!

Што издасте мою силну войску,

Те ѣе народъ мене проклиняти,

И майке ѣе црне све кукати 240

Што пред' войскомъ сва три васъ постави;

Вѣрни мени вы нехтесте быти,

Већъ юнаци наши изгинуше,

И деџа іѣмъ сирота осташе,

Кой су оџа свога изгубили 245

Душе наше они садъ проклиню.

Вы сте мою войску садъ издали

Кой су мени свагда вѣрни были,

За мене су главе изгубили,

Кости свое онде оставили.“ 250

БИТКА НА ВРШЦУ.

Срби браћо и господо славна!
Сед'те мало да вамъ пѣсму кажемъ,
Нову пѣсму одъ новогъ земана
Што є было на светогъ Ювана.
Текъ што сунце за горицу зађе 5
Сунце зађе а месецъ изађе,
Башъ уочи светога Ювана
Кадъ ће быти добро за Славяна,
Тадъ вршачка закликтала вила
Кан' да но є у синциру была, 10
Па дозива вршачкогъ спаю:
„Ой спаія зло ти вино было!
Зло ти вино и горе ти было,
Да ли чуєшь да л' немаришь море,
Ето на те Книћанинъ Стевана, 15
Лютогъ змая одъ Србіє славне,
Съ побратимомъ Татаромъ Богданомъ,
Са Княжевимъ храбримъ Александромъ
Александромъ Трипковићъ маіоромъ,
Съ генераломъ Теодоровићемъ, 20
Са Шарићемъ и са Баранићемъ,
И съ юнакомъ Ювановићъ Михломъ,
Са Лазићемъ и са Косанићемъ,
Са соколомъ Жупаньцемъ Стеваномъ,
Съ храбримъ лавомъ одъ Добрнѣ Жив-
комъ, 25
Са Србчићемъ Пантомъ Чарапићемъ
Одъ топова съ храбримъ капетаномъ,
Кой но пали бомбе и лумбарде
И мацарске разтерує гарде,
Войске води дванаєсть хиляда 30

И тридесетъ и осамъ топова,
Сутра ѣду Вршацъ обколоти,
Нѣга ватромъ живомъ изгорети,
Ту ти среће Богъ-ме теби нема,
Ерѣ му войска здрава и весела, 35
Све юнаци силни и бѣсни,
Недаду ти ока отворити,
А камо ли боякъ съ нѣма бити,
Већъ ты крећи садъ одъ Вршца войску,
Съ нѣоме иди граду Сегедину, 40
Да не гине ядна сиротиня.“
Аль спаія вилу неслушаше,
Веће нѣойзи 'вако говораше:
„Мучи вило ядъ те задесіо!
Я с' не боимъ Книћанинъ Стевана, 45
Ни нѣгови Богъ-ме поглавара,
Докъ є мени Бога створителя,
И могъ вѣрногъ Киша одъ Мориша,
И юнака Фетеръ генерала,
И храброга Дамянића мога, 50
И остали маѣарски юнака,
Сву ѣу нѣму разтерати войску,
И нѣга ѣу живогъ уватити,
Живомъ ѣу му кожу одерати,
Краль Кошуту на поклонъ послати, 55
Нека види шта самъ задобыю
Ерѣ самъ му се давно зафаліо.
Браћо моя и господо славна,
Онѣ невели, оѣу ако Богъ да,
Као што му ни помоћи неће. 60
Вила опетъ нѣму говорила:
„Чуешъ море вршачкїй спаія,
Можешъ остат' и заметнут' кавгу,
Али кавги ѣевапъ дати нећешъ,

Већъ ты крећи садъ одъ Вршца войску, 65
Да не гине тужна сиротиня,
Нит' се надай Кишу одъ Мориша,
Ни твоєму Фетеръ генералу,
Нити Богъ-ме Дамянићу твоєме,
Нећешъ изић' ни изнети главе, 70
Ни избавит' бомбе ни лумбарде.“
Аль спаія вилу не слушаше
Веће леже санакъ боравити.
Текъ што леже санакъ да одспава,
Чуданъ санакъ спаія уснію, 75
Башъ уочи светога Јована:
Ди є змія Вршаць опасала,
И по Вршцу магла попаднула,
И крозъ маглу сієваю мунѣ,
И змія се крозъ маглу провуче, 80
На средъ Вршца на піяц' довуче,
Високо є главу подигнула,
Савъ є Вршаць змія обзинула,
После тога сунце огрејало,
И маглу є густу растерало. 85
Кадъ спаія иза сна се трже,
Онъ одъ землѣ на ноге скочио,
И дозива Дамянића свога.
Прво каза, што му вила рече;
Чуєшъ ли ме брате Дамянићу, 90
Ноћасъ чуданъ санакъ самъ уснію,
Добро за насъ ово быти неће.
Но чуєшъ ли брате Дамянићу,
Дедеръ викни добошаре наше
Некъ се купи войска у гомилу, 95
Айде съ ньоме у полѣ широко,
Башъ одъ Вршца идућ' Моравицы,
Па за брдо ты заклони войску,

А я одо шеру Белой-Цркви,
Да я кренемъ отудъ нашу войску, 100
Ето мене съ ньоме Вршцу бѣломъ.
Тако ћемо брате побѣдити
Книћанина съ войскомъ мы разбити,
Кодъ вароши Вршца біелога.
То рекоше па се послушане, 105
На юначке ноге устадоше,
Пакъ одоше свакій своимъ путемъ.
Садъ станите браћо моя драга,
Да вамъ пѣсму по ріеду кажемъ:
Текъ што свану и сунце ограну, 110
Браћо моя на светогъ Јована,
Аль ето ти Книћанинъ Стевана,
На нѣговой сивой бедеви,
Голу саблю онъ у руки носи,
А за ньиме сва остала войска, 115
Одъ Селуша па до Чичидора,
Пуно има добра четир' сата,
Сво є полъ войска притиснула,
Конь до коня, юнакъ до юнака,
Бойна копля кано чарна гора, 120
А баряци кано и облаци!
Кадъ дођоше башъ подъ Вршацъ бѣлый,
Кадъ Маџари Србе угледаше,
Иза брда они излетише,
Изъ топова ватру оборише, 125
И просуше бомбе и лумбарде.
Кадъ то виђе Книћанинъ Стеване
Да Маџари оће да обколе,
И нѣгову войску да побѣде,
Цыкну одма, кано гуя люта, 130
Па онъ викну србске соколове:
„Садъ юнаци пушке подпрашуйте

И Мацаре на нѣи дочекайте,
Изъ пушака ватру оборите;
Ако Вршацъ данасъ добіємо, 135
Честите ѣу све я учинити
Кой ѣе храбрость свою показати.“
Сложно Срби нѣга послушаше,
Одма пушке шарке подпрашише,
На Мацаре юришъ учинише. 140
Ала банда, учини се кавга,
Да ви'шъ муке и неволѣ люте,
Некій вели: яо моя майко!
Другій вели: привати ме друже,
Некій друже, узъ долину струже! 145
Тако бѣше до по бѣла дана,
Кадъ Мацари Србе поћераше,
Око Вршца бѣлогъ се побише,
Стаде звука бриткіе сабаля,
Стаде яукъ ранѣны юнака, 150
Незнаде се коя више гине
Или србска илѣ мацарска войска;
Надъ войскомъ се магла подигнула
Одъ велики убойны топова,
И крозъ маглу саблѣ сієваю, 155
По полю се вршачкомъ ћераю,
Србске главе многе ту зеваю.
Кадъ то виде Книћанинъ Стеване,
Да му войска поче србска гинут'
Одъ Мацара убойни катана, 160
Па онъ викну србске соколове:
„Ди є ваша фала и юначство,
Садъ ми войска оће да изгине
И подъ Вршцомъ бѣлимъ да остане.“
Па погледа татара Богдана, 165
Богданъ гледи Трипковића Ацу,

Аца гледи Стевана Жупаньца,
Стеванъ гледи одъ Добрнѣ Живка,
Живко гледи Мишковића Грую, 170
Груя гледи Лазића маіора,
Лазићъ гледи врсногъ Косанића,
А Косанићъ Ђвту Баранића,
Ђвта гледи Шарића маіора,
Шарићъ гледи Јовановићъ Михла,
Сви остали Чарапића Панту, 175
Панта гледи на топціе своє.
Кадъ се Срби тако сагледаше,
Свакій свою войску раздвоише
И на ново у редъ поставише,
Десно крило Михлъ заузео, 180
А левое Лазићу маіору,
А у Среди Книћанинъ Стеване
Са осталимъ Србскимъ юнацима,
Па онъ викну садъ на Чарапића,
А Чарапићъ на топціе своє, 185
А топціе топе припалише,
На Мацаре картачъ оборише,
А Срби ій храбри поћераше,
Са сви страна Мацаре склопише,
Изъ Вршца ій бѣлогъ изтераше; 190
Ћераше ій чакъ до Моравице,
Браћо моя до три сата ноћи.
Кадъ се кавга на томъ разметнула,
И подъ Вршцомъ бѣлимъ побѣдише,
Сви се съ войскомъ Срби повратише, 195
И біела Вршца задобише,
И свакога ћара одъ Мацара.
Све повика мало и велико
Да Богъ живи Княза Александра,
Што онъ посла змая изъ Србіє, 200

Србскогъ сына Книћанинъ Стевана.
Кадъ се битка на Вршцу свршила,
Вина црногъ Вршчани изнесе
И сынове Србске напоише,
Вино пію цара споминяю 205
Одъ Русіе силногъ господара,
Господара цара Николая,
Чашомъ пише, „ура“ повикаше,
Рускомъ цару у здравлѣ напише,
И вѣчитый спомень оставише. 110

БИТКА НА СЕНТИ.

Срби браћо есте л' запамтили
Кадъ се двіе войске ударили,
У поляни подъ Панчевомъ бѣлимъ,
Єдна Србска а друго Мацарска,
На светле се саблѣ дочекали, 5
И по равномъ полю се ћерали.
Славни Срби Мацаре надбише,
И до Вршца бѣлогъ отераше.
Опетъ Срби и ту се побили
И юначкій мегданъ отворили, 10
Вршацъ бѣлый опетъ задобили,
Сву мацарску силу ту разбили,
Изъ Вршца ій бѣлогъ изтерали;
И маіоре Србске ту познаше,
Ди на Вршцу храбрость показаше, 15
Книћанину образъ осветлаше.
Одатле се Срби подигоше,
Свакій войску свою одвоише,
Кадъ подъ Вршцомъ битку учинише.

Првѣй Аца Трипковићъ с' одвои, 20
 Книћанина нїе онъ ни пыт'о
 Како ѣду Бачку освоити;
 И одъ Вршца войску свою крену,
 Пакъ онъ оде по преко Баната, 25
 Тису воду съ нѣма пребродіо,
 У Маџарскій Бечей онъ отиде,
 И юнаке србске онъ одведе,
 Давидовца храброгъ затекао,
 У Бечею съ нѣме се састао, 30
 И войску е свою одмарао,
 Съ Давидовцемъ разговоръ водіо.
 Текъ што Аца быо с' одморіо,
 Аль допаде ситна кнѣига бѣла
 Изъ онога града Бечкерека, 35
 Одъ храброга Книћанинъ Стевана,
 Книћанинъ га лепо поздравіо,
 У кнѣиги му вако говоріо:
 „Чуешъ ли ме Трипковићъ Алекса!
 Чуо есамъ, и люди ми кажу, 40
 Да с' у Бачку землю отишао,
 И Маџара доста погубіо
 И подъ твою саблю ударіо,
 Твомъ имену споменъ оставіо;
 Но чуешъ ли на гласу юначе, 45
 Садъ послушай кадъ на Вршцу ниси,
 Већъ на Сенти храбрость твою кажи,
 Ты имадешъ храброгъ Давидовца,
 Што но има славне Граничаре,
 Изгинути ни еданъ издати, 50
 Я се у васъ поуздати могу,
 Да вы народъ Србскій издат' нећет';
 Ево мени ситна кнѣига дошла,
 Одъ србскога еднога шпіона,

Да с' Мацари яко утврдили, 55
И у Сенти шанаць ископали,
И топове бойне наместили,
Силна войска есте у Мацара,
По изброю шестнаестъ хиляда.
Но похитай што-но брже можешъ, 60
И растерай на Сенти Мацаре,
Да не страда тужна сиротиня
У Мацарской Сенти поноситой,
Одъ душмана проклеты тирана.“
Кадъ є кнѣга у Бечей достигла, 65
Одъ храброга Книћанинъ Стевана,
На колѣно Трипковићъ маіору,
Онъ дозива секретара Павла,
„Найдеръ види, шта ми кнѣга пише.“ 70
Кнѣгу чита Николаєвићу,
Трипковићу све по реду каже
Шта му пише Книћанинъ Стеване,
Изъ бѣлога града Бечкерека.
Кадъ є Аца кнѣгу разумео, 75
Онъ одъ землѣ на ноге скочио
Секретару Павлу говоріо :
„Чуєшъ мене Николаєвићу,
Ты напиши ситну кнѣгу бѣлу,
Некъ Мацари предаду намъ Сенту, 80
Ако ли се предати намъ неће,
Сву ћу Сенту ватромъ погорети,
И подъ саблю мою ударити,
Ни єднога нећу оставити,
Некъ се пѣва, некъ се приповѣда, 85
Како смо се на Сенти побили,
К'о годъ Турцы у Косову равномъ.“
Кадъ то чуо Николаєвићу,
Што му каже Трипковићу Аца,

Онъ написа ситну кнѣгу бѣлу
Како му е Аца говоріо. 90
Онъ дозива четири петъ друга,
Два Србина и єдногъ Турчина,
И съ нѣма су два Мацара была,
Пакъ имъ даде ситну кнѣгу бѣлу, 95
Да носиду у мацарскій логоръ,
Господама у Сенту бієлу.
Кадъ одоше Срби и Мацари
Мацари іѣ крвно дочекаше
И у Сенти Србе погубише, 100
Ситну кнѣгу бѣлу изцепаше,
Одъ маіора Србскогъ што добыли.
У Сенти су 'вако говорили,
Подъ барякъ се мацарски заклели,
Изгинути ни єданъ издати! — 105
Кадъ Алекса тужанъ гласъ тай доби,
Да су нѣму Срби погублѣни,
И бієлу кнѣгу изцепали
У вароши у Сенти бієлой,
Одъ землѣ е лютито скочио, 110
Па Мацар'ма 'вако говоріо:
„Чекай мене татарско колѣно,
Садъ ѣшъ познат' Трипковићъ маіора.“
Па онъ викну сеизина свога,
Дай кулаша доведи ми мога; 115
Притегни му четири колана,
И пету му ибришимъ тканицу.
Тадъ кулаша коня доведоше,
И колане нѣму притегоше;
Ногомъ копа а ушима стриже, 120
У Аци се живо срце сміє,
Позна Аца по коню кулашу,
Да ѣе тай данъ Сенту освоити,

А и себи споменъ оставити.
Єдномъ крочи до коня доскочи, 125
Ногомъ ману кулаша узяну,
И извади саблю оковану,
Па подиже свою силну войску,
Србской браћи 'вако говоріо:
„Пойте Срби гласно ускликните, 130
Одъ Мацара ни єданъ с' небойте,
Прославите Свѣтлога Княза,
Прославите споменъ оставите,
Александру Караѳорђевићу.
Кадъ то Срби Ацу саслушаше, 135
И свилене баряке развише,
И узеше єданайсть топова,
Па одоше Сенти гласовитой,
Предъ войскомъ є Трипковићъ маіору,
И са ньиме врсный Давидоваць, 140
Одведоше три хиляде войске.
Кадъ доѳоше подъ бієлу Сенту,
Войску свою одма разделише,
И топове бойне наместише,
И съ Мацар'ма кавгу започеше, 145
Съ левогъ крила Давидоваць врсный,
Са вѳрнима храбримъ граничар'ма;
Съ десна крила Трипковићу Аца,
Са Србчић'ма и са Граничарма,
Кадъ се Срби тако разделише, 150
Трипковића Ацу послушаше,
На великій сокакъ ударише,
Изъ топова ватру оборише,
И на Сенту юришь учинише,
Са сви страна Срби ій склопише, 155
И юначки Мацаре разбише,
Три іймъ топа найвећа отели,

И Мацаре многе изсекоше.
 Првѣй юнакъ Трипковићъ быяше,
 И предъ войскомъ први излазаше, 160
 Свомъ кулашу дизгинъ попустіо,
 Онъ у Сенту првѣй улетіо,
 Мацаре є многе погубіо,
 У десници саблю саломіо,
 Ударіо мацарскогъ маіора 165
 Како га є лако ударіо,
 На две поле саблю преломіо,
 Одъ коня га Аца раставіо!
 Крвава му сабля до балчака,
 И десница рука до лаката. 170
 Ту се Аца юнакъ повратіо,
 Саблю другу у руке узео,
 Юнакъ трчи Трипковићъ маіору,
 На кулашу коню аловитомъ,
 Подъ нѣме се кулашъ помаміо, 175
 Те съ юнакомъ у висине скаче,
 Кулашъ скаче сабљомъ юнакъ сече,
 Съ Давидовцемъ, Србску войску храбре
 Па Србима 'вако говориду:
 „Небойте се браћо моя драга, 180
 Јоште мало надбићемо врага!“
 Сложно су ій Срби послушали,
 И юначки Мацаре надбили,
 Незнаше се Срби уморити
 Докъ Мацаре силне не надбише, 185
 Побѣдише шанце покварише,
 Доста крви мацарске пролили,
 Варошъ Сенти споменъ оставили,
 Ди Мацари многи изгинули.
 Трипковићъ є славу задобіо, 190
 Србскомъ Князу образъ осветлао.

Весели се Княже Александре!
Кои имашъ славна ађутанта
Александра Трипковићъ мајора,
Онъ се срази Милошъ Обилићу, 195
Трипковићъ е храбрость показао,
Ко годъ Милошъ у Косову равномъ;
То казую и сведоче люди,
На томе се Срби подписали,
Изъ Сенте су књигу оправили, 200
Свѣтломъ Князу Србскомъ су послали
Александру Карађорђевићу.
Трипковића вѣнцемъ увѣнчаше,
И вѣчитый споменъ оставише! — 204

БИТКА КОДЪ КАЊСКЕ ШУМЕ.

Сед'те браћо да вамъ битку кажемъ,
Србска пѣсма одъ србски юнака.
Ђока храбрый войску покупіо
Одъ племића Стратимировића,
То е было предъ самъ Ђурђевић данакъ, 5
Кадъ е Ђока войску покупіо,
И у шуму кањску ій одвео,
И Перцела съ войскомъ онде чек'о.
Айдуке е горске све скупіо,
И топове бойне преправіо, 10
И олова и барута доста,
Да се може онъ съ Перцеломъ тући,
И мацарску войску дочекати;
Онъ у шуми топове сакріо
Кодъ србскога села шайкашкога. 15

Войске мало кодъ себе є им'о,
По изброю дванаєсть стотина,
Число неко шайкашки юнака,
И съ нѣма су сремски Граничари, 20
И витези бойни Србіянци.
На нѣга ће Перцель ударити,
Войску многу онъ изъ града води
По изброю дванаєсть хиляда,
Изъ тврдога града Варадина; 25
Пола води мацарски юнака,
Све катана убойни Мацара,
И остали храбріє пешака,
Съ нѣма има Срба и Мацара,
Срби, кой су подъ моранѣ пошли,
Да Србъ гине брата свогъ да біє!? — 30
Кадъ изъ града Перцель се покрен'о,
Ситну кнѣигу онъ є одписао,
У шуму є Перцель каѣску посл'о
На колено Стратимировићу, 35
У кнѣиги му 'вако говоріо:
Да ће Србе живе поватати,
Ако войску нѣму сву не преда
И оруж'є србско не положи,
И нѣга ће живогъ одерати, 40
Краль Кошуту на поклонѣ послати,
Нека види шта самъ задобіо,
Єрѣ самъ му се давно зафаліо.
Аберѣ стиже Стратимировићу,
Башѣ одъ Ярка одъ храброга Чиче, 45
Што душмански онъ Мацаре туче,
Да є Перцель съ войскомъ своіомъ пош'о
До великогъ села Ярка дош'о,
Банда свира одъ Ярка се чує.
Кадъ то Срби храбри осетише,

Одъ Перцела банду кадъ дочуше, 50
Ситну кнѣиу Ђоки написаше,
У кнѣиги му 'вако говорили:
Да ће Перцель на те ударити,
И то лицемъ на твой имен' данакъ,
Некъ те памте сви Мацари свакадъ. 55
По єдномъ є Србину послаше,
И у каѣску шуму однесоше,
На колєно Стратимировићу.
Ситну кнѣику Ђока отворио,
И онъ виде што му кнѣига пише, 60
Башъ одъ друга одъ вѣрнога Срба,
Да се съ войскомъ своїомъ онъ приправи,
И Перцела храбро да дочека,
На свой данакъ да га онъ угости,
Да Перцела глєди да побѣди, 65
Некъ му войска безъ обзира бежи,
Нека виде како Срби туку
Изъ топова и малы пиштоля.
Кадъ є Ђока кнѣигу проучїо
Што одъ Чиче храброга добыо, 70
Зове онда свога ађутанта,
Србскогъ сына Николу Илића,
Пакъ є нѣму 'вако говорио:
„Чуєшь ли ме Никола Илићу,
Дозови ми моє све войнике, 75
Све войнике и бойне юнаке,
Капетане и славне маїоре;
Првогъ зови Велимировића
Одъ Новога Сада бїєлога,
Другогъ зови народногъ маїора, 80
По имену Саву Абланошу,
И трећєга Ђурчићъ Танасїю,
И четвртогъ Шарчевићъ лайтнанта,

И сокола Алановићъ Тому,
И витеза Петра Црногорца, 85
И топцію Глишу изъ Кремана,
Да се съ нѣима данасъ я завѣримъ,
И да войску нѣима я одвоимъ,
Одкуда ће кои ударати.
На насъ ето Перцель генерала, 90
Кои ће намъ войску сву разбити,
И живе насъ овде поватати,
Већъ топове наше разредите,
Ни єднога топа не палите
Докъ Маџари ближе намъ не дођу. 95
Кадъ мой браћо првый топъ припале,
И изъ нѣга ватру обориду,
Онда браћо и вы изъ пушака,
А топціе изъ бойны картача.
А я ѣу се данасъ вамъ заклети, 100
Као што самъ првый данъ ду'ова
У Карловци на свете Троице.
Пуну власть вамъ садъ я браћо даємъ,
Да васъ садъ я издат' овде неђу,
Ако бы я одъ васъ измакнуо, 105
Слободно ме можете убити,
Одъ менека па до наймлађега.
Свакій пушке добро подпрашите,
Маџари ће сада ударити,
На пушке ій треба дочекати, 110
Изъ топова ватру оборити,
Изъ шанцева одма изтрчати,
Изненада на нѣи ударити.
Капетану Јоци говоріо:
„Чуєшь ли ме Велимировићу! 115
Добро чувай край тай Будисаве,
Храбрость твою добро свудъ я знадемъ,

Юшъ одъ битке сентомашке наше,
У тебе в друштво поуздано;
Оне Србе опетъ ты покупи 120
Што су были на Србобранъ шанаць,
Кой не жале главе изгубити.“
То в Јоца нѣга разумео,
Старешину свога послушао,
Храброгъ Ђоку Стратимировића. 125
Аль Никола Илићъ пусуль узе,
Опружи му седамъ коленаца,
Нешто нѣму очи утекоше
Па погледа преко села Јрка,
Многу войску мацарску углед’о 130
Господару своме говоріо:
„Ето на насъ Перцель генерала,
Съ многомъ войскомъ теби у посѣту,
Срѣ в теби данасъ имен’-данакъ
Имен’-данакъ айдучки састанакъ, 135
Треба данасъ да ій угостимо,
На твой данакъ да ій почастимо,
Изъ пушака вина да имъ дамо,
Некъ Мацари Ђорђа памте свакадъ.“
То рекоше, Срби изустише, 140
Аль ето ти Перцель генерала,
Са нѣговомъ многомъ силномъ войскомъ,
Сви дођоше шуми Будисави.
Како дође Перцель с’ не одмара,
Већ са Срб’ма кавгу онъ замеће. 145
Лева страна поче да се туче,
Изненада изъ србски топова,
И изъ добры пушкій цилиндеркій,
А катани све мацарски гледе
Да обколе шуму Будисаву. 150
Два ето ти србска капетана

Дотрчаше Стратимировићу
У томъ часу у добромъ минути:
„Господару наша поглавицо,
Лево крило сада ты отвори, 155
Да мы съ войскомъ натрагъ измакнемо,
Єръ ћемо ти данасъ изгинути,
На твоємъ данку айдучкомъ састанку,
Пресешће намъ руйно црно вино
Што смо данасъ кодъ тебе попили!“ 160
Аль говори Стратимировићу:
„Чуєте л' ме мои капетани!
Видите л' ми пиштоль у десници,
Волимъ себе напредъ я убити,
Него съ места овогъ одмакнути, 165
Нить срамоту на вѣки имати,
Кано жена съ боя побегнути.“
Мударъ беше Стратимировићу,
Николу є Илића дозвоао,
Пакъ є нѣму 'вако говоріо: 170
„Иди Ярку одкудъ Варадина,
Шарчевићу сада 'вако кажи,
Нека съ войскомъ каћской шуми иде.“
И Јоцу є капетана звао,
Пакъ є нѣму 'вако говоріо: 175
„Чуєшь ли ме Велимировићу!
Крило лево натрагъ ты измакни
Башъ до Каћа села маленога.“
Капетанъ га Јоца послушао,
Войску Србску они измакоше, 180
И топове бойне извукоше
Да разбію катане мацарске.
Проговори Велимировићу:
„О, Уроше Бакаловићъ ћато,
Зовни мени наше булюбаше, 185

Те имъ подай праа и олова,
Бръ Мацари многи на насъ дошли
Да ударе юришъ са сви страна,
Са свомъ силомъ башъ на каѣску шуму.
Сви Мацари до шанца доѣоше, 190
Ту ий Срби храбро дочекаше,
Съ десногъ крила пушке опалише,
Изненада ватру оборише,
И картача многогъ избацише,
Изъ шанцева Срби изтрчаше, 195
И Перцела юначки разбише
Башъ кодъ каѣске шуме Будисаве,
И Мацари многи изгинуше,
Ни броя имъ Срби незнадоше,
Веѣъ Мацаре Срби почастише, 200
На ѣурѣевъ данъ вина имъ дадоше,
Кадъ с' напю више не устаю.
Ту се Срби храбро показаше,
Поглавару образъ осветлаше,
Башъ племиѣу Стратимировиѣу. 205
И Перцель се страшно поплашио
Ди му войска многа изгинула
Башъ подъ Каѣомъ шумомъ Будисавомъ,
Одъ юначке и одъ србске руке,
Када заспу више не устаю. 210
Ту се били до по летнѣгъ дана,
Изъ топова, изъ пушака малы.
Сложно Срби юришъ учинише,
На Мацаре съ войскомъ ударише;
Брзо скочи Лаза булюбаша,, 215
И онъ уби младогъ капетана,
Изъ Сомбора Циндуру Мацара.
Одъ Срба е мало погинуло,
Два шайкаша славна погинуше,

Изъ Перцелске войске іѣ убише, 220
Кодъ топова душе испустише.
Мацара є много изгинуло,
Ни броя іѣмъ ни єсапа нема;
Юште оста мацарски катана,
Да чуваю стражу безъ промене. 225
Мацари су юште ту мислили,
Да у шуми Срба юште има,
Каѣску шуму одсвудъ су чували;
Сутра данъ су опетъ ударали,
Потрошише барутъ и олово. 230
Аль є Ћока мударъ и паметанъ,
Србску войску свою извадіо,
Па Мацаре ондакъ пропустио.
На Вилово съ войскомъ Ћока отъшо
Кадъ Перцела съ войскомъ побѣдіо. 235
Да Богъ живи Страмировиѣа,
Што показа храбрость Обилиѣа
Србскогъ сына храброга Милоша,
Башъ подъ Каѣномъ шумомъ Будисавомъ,
Таку славу Ћока є добыо, 240
Когодъ Милошъ у Косову равномъ,
Да се пѣва, да се приповѣда,
Докле тече сунца и месеца. 243

СМРТЬ ЯНЧЕТОВА НА ПЕРЛЕЗУ.

Одъ како су Срби изгубили
Царство своє у Косову равномъ,
Не быяше србскогъ издаице
Нег' што онда Бранковиѣу Вуче,
А садъ другій Јоца Дракулиѣу,

Онъ в име нѣгово добыю,
И достиго Вука Бранковића,
Што га клео Србскій кнезь Лазаре
Кадъ в войску на Косову изд'о;
Тако Юцу Срби садъ проклиню, 10
Што издаде логоръ на Перлезу,
Те пропусти мацарске юнаке,
Те разбише Србе са Перлеза.
Капетана Янча обколише,
Граничаре многе поваташе, 15
Срблян'ца нешто погубише,
Кой одатле утех' немогоше,
И Мацари силни навалише
На Янчета на Србскогъ юнака,
Онъ се съ нѣима юначки боріо, 20
Путалъ в коня свогъ узяо,
Око топа србскогъ онъ облет'о,
Дизгинъ коню рукомъ десномъ држ'о
И саблю в голу извадіо,
И Мацаре съ левомъ рукомъ сек'о. 25
Янче храбрый левакъ юнакъ быо,
Живъ се Србинъ Мацар'ма не даде,
Нити топа србскогъ онъ издаде.
Мацари се многи налетише,
И левицу Янчеву познаше, 30
Ту Мацара много изгинули
Кой се топа србскогъ приватили,
Руку доста мацарски изсече.
Кодъ топова Янче самъ в быо,
И съ Перлеза войска му побеже, 35
Одъ Мацарске силе утекоше,
Капетана самогъ оставише;
Катане му ништа немогоше,
Већъ пешаци са оштры миздраци,

Съ панганет'ма они га свладаше, 40
Путаля му коня погубише,
Мацари га онда савладаше,
И Янчета сабљомъ изсекоше,
Капетана Срби изгубише.
Срби су га храбри оплакали, 45
Ди юначки Янче погинуо,
Онъ съ мегдана ніє одмакнуо,
Већъ вѣчитый споменъ оставіо,
Што му слѣпаць Ђша испѣвао. —
Кадъ Мацари Србе разтераше, 50
Дракулића Јоцу прославише,
И блага му многога дадоше,
Што издаде логоръ на Перлезу,
Те пропусти мацарске юнаке.
У Перлезу логоръ наместише, 55
И топове србске имъ отеше;
Одъ Янчета благо однесоше,
И саблю му златну продадоше,
Маломъ Кишу за новце дадоше,
Сто цекина жутіє узеше, 60
И пиштолъ другомъ продадоше,
За велике новце ій дадоше.
Катана є мацарскій добыю,
За велике новце пусать прод'о,
Па є Мацаръ капу накривіо, 65
Црногъ вина онда се напіо
Кадъ є блага доста онъ добыю,
Друштво свое мацарско частіо,
Кишу маломъ онъ є говоріо:
„Юначки є Янче погинуо! 70
На умцы му гробъ да ископате,
Съ маіоромъ га нашимъ сараните,
У пореду оба закопайте,

Вы Янчету и крсть начините,
И на крсту спомень оставите, 75
Кадъ путници крозь Перлезъ путую,
Да на крсту нѣговомъ читаю:
Да є Янче храбро погинуо,
У Перлезу кости оставіо. —
Дракулића Јоцу проклиняо 80
У животу докъ є Янче быо:
„Проклетъ быо, на вѣки остао!“
Име ружно онъ є садъ добыо,
Бранковића Вука проклетога,
Што є изд’о Србскогъ кнезь Лазара 85
У Косову у бойноме полю.
Янче нѣму ’вако говоріо:
„И Србе си сада ты издао,
Ты одъ срца порода свогъ не’мо,
Ни на земљи племена свогъ имо, 90
Некъ се пева, некъ се приповеда,
И по свету бѣломъ некъ се чує,
Дракулића Јоцу некъ споминю,
У песмама нека га проклиню
Све сестрице и старе майчице, 95
Што издаде Србскій првый логоръ,
У хиляди и осмой стотини
Четрдесетъ у осмой години,
У Перлезу селу великоме.“ —
Одъ мене вамъ ове сада пѣсме, 100
Кой зна болъ широкому полъ,
Кой зна више, родиле му вишнѣ,
И у полю бієла ’шеница,
И у брду винова лозица,
И у кући све мужка дечица. 105

ПРВА БИТКА НА ПЕРЛЕЗУ.

Срби браћо и господо славна,
Ево пѣсме одъ Перлеза равна.
Войска Србска многа се скупила,
У Панчеву Јоцу изабрала,
Кодъ цркве се велике скупили, 5
Зеленъ асталъ на траву изнели,
И Срби га славни ту попели,
Јоцу Срби ондакъ ту заклели,
Обрштеромъ нѣга поставили,
И црнимъ га виномъ причестили, 10
Да не прими клетву Бранковића,
Већъ да стигне славу Обилића.
Када Срби саборъ учинили,
И са Јоцомъ разговоръ свршили,
Онда войску нѣму предадоше, 15
И топове велике изнесе,
И у Перлезъ съ войскомъ га послаше,
И цебане много му дадоше,
Да се може онъ съ Маџар'ма тући,
Землю Србску нашу да освети, 20
И войводу Србскогъ да добию,
Панчевци га славно испратили.
Кадъ у Перлезъ Јоца съ войскомъ оде,
Логоръ одма свой е поставио,
Око себе шанацъ обкопао, 25
И на шанацъ топове метнуо,
И у шанцу шаторъ разапес,
И подъ барякъ войску е купио.
Јоца ту се храбро утврдио,
Подъ шаторомъ бѣлимъ седіо, 30
Србіянске сынове купио,

И съ границе Србе граничаре,
Кой не жале главе изгубити,
И за славу сръбску крвь пролити,
Войводину свою потражити, 35
И одъ цара слободу искати,
Праве своє сръбске да добию,
Да спаія мацарски немаю,
Сиротиню сръбску да не глобе,
Да десетакъ спаіямъ не даю. 40
Войска Сръбска ту се одмарала,
Шестъ неделя войска є стаяла,
Подъ Перлезомъ селу великоме,
У средъ лета кадъ найвећа жега.
Дракулићъ се Јоца утврдіо, 45
Подъ Перлезомъ шаторъ разапео,
Войске доста кодъ себе є им'о,
По изброю тридесетъ стотина,
И одвише што му после дошло
Изъ Сръбіє славне княжевине, 50
Што преведе Мрцайловићъ Милошъ,
Све сынове Сръбске витезове,
Кой не жале главе да изгубе,
Роду Сръбскомъ образъ да осветле.
Подъ шаторомъ Јоца є седіо, 55
Са войскомъ се своіомъ веселіо,
Све седили руйно вино пили,
Одъ Мацара нису се бояли.
Вино піо Дракулићу Јоца,
Подъ шаторомъ жени говоріо, 60
Кнѣигу ситну Мацарима пис'о,
Маломъ Кишу 'вако говоріо,
У кнѣиги га Јоца поздравіо:
„Я ћу логоръ сръбскій савъ издати,
И са войскомъ тебе пропустити. 65

Нить є было нити може быти
Да ће Срби войводу добыти,
Нить се теби садъ я замерити,
Већъ по вољи теби учинити,
Кодъ Мацара обрштеръ постати, 70
Што љу логоръ србскій я издати.“
По жени є кнѣигу своіой посл'о,
У логоръ є мацарскій однела,
Подъ шаторомъ Кишу генералу.
Ту є Ђца разговоръ водила, 75
Малогъ Киша она преварила,
И благо му велико узела,
И одъ Киша банке є однела,
И крозь логоръ Србскій є пронела
Своме мужу подъ шаторъ донела. 80
Србіянци храбри є видоше,
Па подъ шаторъ Јоци отидоше,
Обрштеру они говорише:
„Одкуда ти Обрштеру благо?
То Србима ніє сада драго.“ 85
Јоца стои па онъ новце брои,
Па Србима 'вако онъ говори:
Киша малогъ я самъ преварио,
И за ашлукъ нама самъ добыо,
И бієлу кнѣигу ми послао, 90
У кнѣиги ми 'вако говорио:
За новце ме велике молю,
Са Перлеза логоръ да издадемъ,
Да пропустимъ мацарске юнаке,
И малогя Киша одъ Мориша, 95
Да отворимъ друме и сокаке,
Да провуче велике топове,
Да проведе мацарске катане,
Да са войскомъ у Панчево дође,

Све у глиду да му добро иду 100
Да увати Србске бунтовнике,
Што су войску Србску подигнули,
И маџарску земљу узбунили,
Войводину Србску су тражили,
Изъ Србіє Србе покупили, 105
Панчевци се први подигнули,
Србска права они су тражили
Измеђ' себе саборъ учинили,
Депутир'ца седамъ изабрали,
У Београдъ славный ій послали, 110
Свѣтломъ князу прво су отишли
Александру Карађорђевићу;
Одъ княза су слободу искали,
Добровольне Србе су купили,
И Тадића храброгъ су превели, 115
Србскогъ сына храброга племића
Башъ одъ Шабца града бієлога,
Предъ войскомъ га они поставили,
У Панчево славно га одвели,
Капетаномъ нѣга учинили. 120
Сви Панчевци весели су были,
Ди Тадића храброгъ су добыли,
У Панчеву конакъ му дадоше,
За себе га Срби задржаше.
У Карловце славне съ нѣмъ одоше 125
Кадъ маџарску силу осетише,
На Карловце да изъ града иду,
Изъ тврдога града Варадина.
Србска права одма избавише
Одъ душмана проклеты Маџара, 130
У Панчево бѣло донесоше,
У Београдъ права пренесеше,
Свѣтломъ Князу Србскомъ донесоше

Александру Караѳорђевићу,
Србска права Арсен' патріярха, 135
Што су наши стари заслужили
Одъ првога цара Леополда,
Тадићъ храбрый Милисавъ пренесе,
Свѣтломъ Князу Србскомъ онъ донесе,
Са младима србскимъ Панчевцима. 140
Права Србска Князь є сва примію,
Кнезь Лазара круну є склонію,
И барякъ є нѣговъ оставію;
Милисава храброгъ обдарію,
И саблю му златну поклонію. 145
То Тадићу врло мило было,
Ди одъ Княза саблю є добыю,
Па Єлицы жени говорію:
Чуєшь ли ме вѣрна моя любо!
Болѣ ми є храбро погинути 150
На бойноме полю широкоме,
Ко годъ Милошъ у Косову равномъ,
Нег' кодъ тебе у душек' умрети,
Веће себи споменъ оставити,
Стихотворцу србскомъ захвалити, 155
Кой ће песму ову саставити,
И юнаке редомъ споменути,
Некъ се пѣва, некъ се приповѣда,
Докле тече сунца и месеца.
Кадъ се Срби съ Мацари свадили, 160
У Карловцы првый путь почели,
Србіянце опеть є купію,
У Панчево бѣло ій одвео.
Панчевци ій славно дочекаше,
И юнаку србскомъ захвалише, 165
Што помоћи више іошъ добыше,
Одъ Србіє Тадићъ Милисаву.

Текъ што беше онъ се одморіо
Гласъ допаде Тадићъ Милисаву,
Одъ Перлеза села великога, 170
Одъ храброга Јоце Дракулића,
Кишъ е съ войскомъ на нѣг' ударіо
У суботу уочи неделъ
Изъ топова ватру оборіо,
И просуо бомбе и лумбарде, 175
Са Перлеза логоръ да разтера.
Са Јоцомъ е Кишъ се завадіо,
Ди га Србинъ страшно преваріо,
И благо му велико узео.
Дракулићъ е мудро се владао 180
У почетку у првOME бою,
Ніе знао на што ће изићи,
И съ войскомъ е сложно ударіо,
Малогъ Киша добро почастіо,
Кишъ е съ войскомъ одъ подне почео, 185
Одъ ечанске шуме ударіо,
До шесть сатій Кишъ е се боріо,
Одъ сваке е руке онъ пробао
Да бы л' войску Србску побѣдіо,
Дракулића живогъ уватио, 190
Што се съ њиме ніе побратіо,
Веће Србе храбре напустио.
Сложно Срби Јоцу послушали,
Одъ Перлеза Киша разтерали,
До Ечке ій шуме одтерали, 195
И Маџари многи изгинули,
И спаію Ечкогъ уватили,
И одъ нѣга благо су однели,
И Срби га живогъ пропустили,
И дворе му бѣле покварише, 200
Свакогъ ѣара Срби задобише,

И злата му многогъ однесоше.
Дракулићу Јоци захвалише,
И Срби му споменъ оставише
У почетку у првOME бою, 205
Да се пѣва, да се приповѣда,
Ди съ Перлеза Киша разтерао,
И вѣчитый споменъ оставіо,
Еремія слѣпаць испевао,
Докле тече сунца и месеца. 210

П Ъ С М А

СЛѢПЦА ЕРЕМИЃ ОБР. КАРАЦИЃА.

Браћо Срби и дружино моя,
Сед'те мало, да вамъ пѣсму кажемъ,
Одъ Србина слѣпца Ереміу,
Што ѓ пѣсме Србске онъ испѣво
У хиляди и осме стотине 5
Четрдесетъ у осмой години,
Што су битке у Маџарской были
Одъ Маџара и одъ Срба храбры.
Садъ пропѣва слѣпаць Еремія
Башъ подъ растомъ, покрай друма цар-
скогъ, 10
Онъ попѣва и сузе пролива,
И у пѣсми себе онъ споминѣ
И страданѣ свое онъ казуѣ.
Кадъ ѓ пѣсму свою започео,
Майку свою тужно споминяо: 15
„Мила майко ди си да ме видишьъ,

Како самъ ти свієть пожелію!
У младости у найболѣмъ добу,
Сунца яркогъ я ти садъ невидимъ, 20
Яркогъ сунца и сѣиногъ месеца!“ —
Яви му се остарила майка,
Коя-но се у путу деси́ла
Да походи свога милогъ сына,
Кога давно ніє ни видила. 25
Овако є нѣму говорила:
„А мой сыне милый Єремія,
Каква ти є голема неволя?
Те ты ронишь сузе одъ очію,
И поминѣшь твоє миле сеє, 30
И менека твою стару майку,
Ты поминѣшь тужно и жалостно?“
Аль беседи слѣпаць Єремія:
„Мила майко одкудь сада тако!
Заръ не видишь да самъ ослепію, 35
Очи моє я самъ изгубію,
У зломъ часу подъ зеленимъ растомъ!“
Нѣму каза садъ нѣгова майка,
Да є нѣму, да га види пошла.
Тадъ іой рече слѣпаць Єремія: 40
„Сѣди доле моя мила майко
На травицу на црну земљицу,
Да т' испѣвамъ мою пѣсму тужну,
Кою но самъ себи саставію.“
Пакъ онъ узе гусле яворове 45
И овако попѣвати стаде:
„Я путова у оч' видов' дана
Крозъ планину крозъ гору зелену,
И подъ растомъ се́до да с' одморимъ
На травицу на црну земљицу, 50
Па я поч'о очи свудъ бацати,

По горици зеленой гледати,
Аль ме майко нешто ошинуло,
Преко десногъ *) ока ударило,
И на нѣга маглу ми навукло. 55
Чули мене моя мила майко,
Я самъ пѣсме поч'о саставляти,
И юнаке редомъ споминяти,
Кой су храбрость свою показали
И вѣчитый спомень оставили, 60
У пѣсмама я самъ говоріо:
Тако браћо и млађи вамъ были,
Србскій народъ нигда неиздали,
Князу Србскомъ свагда вѣрни были,
Отечество одъ нужде бранили. 65
Издаице Србске што су были
Бранковићи и башъ Вуковићи,
Кои Србе што су издавали,
По заслуги пѣсму су добыли,
И проклетство на себ' оставили. 70
Зато Срби браћо моя драга,
Немойте ми штогодъ замерити,
Што самъ мени пѣсму саставіо,
Некъ с' и мене когодъ опомене,
Као и я друге што споминѣмъ. — 75
У хиляди и осме стотине
Четрдесетъ у другой години,
У младости я самъ ослепіо,
У возрасту дваестъ петогъ лѣта,
Бѣлогъ света сада я невидимъ. 80
Боже милый на свемъ Теби фала,
Фала Теби на овоме дару,
Я Те хвалимъ, я Ти благодаримъ

---

*) А лево самъ ово у дѣтнѣству одъ богиня изгубіо.

Кои си се на мен' смиловао,
И мени си путе отворио, 85
Да се могу лебомъ я ранити,
И стихове Србске саставляти,
У народу пѣсме оставити
Што ће Срби у кнѣиги читати.
Ево има десетъ годин' дана, 90
Како плачемъ и сузе проливамъ,
И одъ Христа само здравлѣ иштемъ;
Богъ ће путе свакомъ отворити,
Сиромаха лебомъ заранити.
Бѣданъ сада я у тами живимъ, 95
Бѣлогъ свѣта сада я не видимъ!
О! Господе саздателю света,
Свакомъ брату подай добра лѣта,
Многій народъ ты си сотворио,
И на светъ си бѣлый нѣи извео, 100
Христе Боже, сви се Теби моле!
И одъ Тебе здравлѣ сви искаю,
Да съ очима животъ свой проведе,
И до гроба свога да доведу,
Срѣ ѣ тежко по свету ходити 105
Сунца яркогъ никадъ невидити!
Боже милый многомилостивый,
Подай свакомъ Ты на свету зрака
До нѣговогъ суѣенога данка,
Кадъ ѣ мене судбина довела, 110
Оба ока она ми узела,
И мене ѣ у таму бацила.
О! судбино кадъ самъ ти скривію,
Што ме ниси са света узела,
Да не живимъ садъ у тами овой. 115
Сузе морамъ садъ я проливати,
Я б' волю свіетъ променутти,

Него очи што самъ изгубіо,
 У жалости овой садъ живити.
 О! Исусе Христе спасителю, 120
 Ты опрости сада рабу твоему,
 Што я плачемъ и сузе проливамъ
 И судьбину мою оплакуемъ,
 Христу Богу опетъ благодаримъ,
 Што е путе мени отворио, 225
 Црва свога лебомъ заранію.
 Свомъ народу онъ е срећу дао,
 И мене е слепогъ обдаріо,
 Да я могу пѣсме саставляти,
 Што ће свіетъ узъ гусле пѣвати, 130
 Сръ несрећанъ сада я постадо,
 У тавницу сада я упадо,
 Да тавнуемъ сада безъ престанка,
 И бѣлога да не видимъ данка.
 Сужанъ ће се таме опростити, 135
 Изъ тавнице тавне онъ изићи,
 И по свету бѣломъ походити,
 Са браћомъ се своіомъ веселити,
 Сваку славу онъ ће прославити,
 Бѣлогъ света очима гледати, 140
 А я яданъ никадъ ни довека!
 У жалости и у туги овой
 Животъ морамъ тужанъ проводити,
 Бѣлогъ света сада не гледати
 До последнѣгъ вечногъ мога данка, 145
 Докъ не дођемъ нашој земљи майци
 И у крило нѣно я не легнемъ,
 Онда ћу се тужанъ опростити,
 Изъ тавнице тавне я изићи,
 Очи моє ондакъ повратити, 150
 Србскомъ роду поздравъ оставити,

Родолюбца оногъ замолити
Кой ће мою пѣсму продужити,
И у пѣсми мене споменути.
Одъ мене вамъ моя пѣсма една, 155
Вамъ одъ Бога и одъ Христа здравлѣ;
Кой се мене свагда опомене,
Нѣга ће се Исусъ Христосъ вышній.
Конаць пѣсме слѣпца Ереміе.“ 159

155
 Hanc est aqua in qua baptizati sunt
 filii dei et in qua sunt salutati
 multi homines et in qua sunt
 facti sancti et in qua sunt
 facti reges et in qua sunt
 facti principes et in qua sunt
 facti milites et in qua sunt
 facti omnes christiani
 156

Faint, illegible text or markings located below the decorative stamp.

Faint, illegible text or markings located in the lower middle section of the page.

Faint, illegible text or markings located near the bottom of the page.

Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТИ.

БЕОГРАДЪ.

Г. Г. Штабс-капетанъ топцискій, Сава Стояновићъ; Алекса Ристићъ, столонач. попеч. внутр. дѣла, за сынове своѣ: Міяила, Драгутина и Перу; Никола Х. Поповићъ, столоначалникъ апелац. суда; Драгутинъ, сынъ поч. писателя Симе Милутиновића Сарайлиѣ; Настасъ Зака трг.; Коста Радовановићъ, трг.; Ђорђе Танана трг.; Коста Илићъ, трг.; Милованъ Божићъ, трг.; Коста Ђорђевићъ, трг.; Коста Казнаровићъ, трг.; Ђорђе Ђурићъ, трг. за сына Јову; Јованъ Мостићъ, трг.; Аксентиѣ Богдановићъ, майс.; Ђорђе Докићъ, за сына Лазу; Димитриѣ Костандиновичъ, изъ Вршца; Мита Костићъ, тер.; Јованъ Винићъ, кал.; Пая Поповићъ, кал.; Ђорђе Ђрибаћъ; Димитриѣ Јовановићъ, за сына Василя; Л. Шпанићъ, профессоръ; Сима Атанасіевићъ, Преполяцъ; Никола Ковачевићъ, тр.; Димитриѣ Стефановићъ; Михаиль Здравковићъ, за сына Лазара; Алекса Кулићъ, кал.; Ђорђе Здравковићъ; Милосавъ Петровићъ, кал.; Таса Торбаровићъ кал.; Максимъ Петровићъ изъ Ерцегов.; Вучко Х. Димитриѣвићъ; Назартъ Нишлія; Ђорђе Димитриѣвъ; Иванъ Манойловићъ, поднаред. гарнизоне банде; Назартъ Егъ; Димитриѣ Марковићъ, тер.; Н. Гойковићъ; Јованъ Јовановићъ; Петаръ Ђорђевићъ; Никола Романъ; Коста Ђорђевићъ; Ђорђе Поповићъ пап. за сына Косту; Миливой Ненадовићъ; Стоядинъ молеръ Радивоевићъ трг.; Милоѣ Ђорђевићъ; Мияйло Јовичићъ, поднаредникъ П. роте, П. баталіона, изъ Смедерева; Трифунъ Даниловићъ; Стоилко Миленковићъ; Ђорђе Живановићъ, кал.; Коста Радичевићъ, терз.; Стефанъ Крстићъ, терз.; Владимиръ Тадићъ, калфа Моше Калдерона; Сима Николићъ; Јоца Гашићъ, калфа; Јованъ Яковлѣвићъ майс.; Дамянъ К. Марвићъ, кал.; Милошъ М. Симићъ; Јованъ Голубовићъ, практ. трговине; Андрея Николићъ, бол.; Стеванъ Добрићъ, за свою кѣрь Драгнию; Андрија Свиляръ, за сына Јована; Спаса Петровићъ; Петаръ Ђурићъ, Сића Павловићъ тр.; Никола Јовановићъ; Антониѣ Поповићъ, кал.; Димитриѣ Симоновићъ; Стеванъ Милосавлѣвићъ; Божа Гаврилонићъ, майс.; Ђорђе Нешићъ уч.; Тома Јовановићъ, тр.; Павле Г. Вуковићъ тр.; Коста П. Захаріевићъ, сація; Ђремија Марковићъ, кал. трговач.; Любомиръ Гушанацъ, кафеція; Аксентиѣ І. Златановићъ; Сто-

янъ Ђорђевићъ, за сына Перу. Яковъ Јовановићъ, Јованъ Михайловићъ, кал. тр.; Стефанъ Атанацковићъ, калфа; Вуле Стефановићъ, кал. трг.; Наумъ Јовановићъ, кал; Ђорђе Петровићъ за сына свогъ Константина; Тодоръ Алексићъ; Димитрије Лугонићъ; Никола Јовановићъ; Никола Марковићъ, трг.; Димитрије Вучковићъ; Симо Алексићвићъ; Дима Богдановићъ; Милосавъ Јовановићъ; Тодоръ берберићъ, за сына Благоя; Крста Аџија; Сава Цветковићъ, майсторъ; Лука Лазаревићъ; Настасъ Глишићъ; Таса Стевчићъ, за сына Ђоку; Радованъ Стефановићъ; Димитрије М. Стефановићъ; Андрея Матићъ, чиз. кал.; Василе Поповићъ; Михаилъ Живановићъ, калфа; Димитрије Станковићъ, за сына Ђорџа. Шпиталь-комесаръ, подпоручикъ. Стефанъ Новаковићъ; Сима Михайловићъ терз.; Ђорђе Батмићъ изъ Мостара, за брата Ристу; Тома Марковићъ; Миланъ Станковићъ изъ Новогъ села; Живко Вучковићъ, трг.; Никола Ђорђевићъ; Стефанъ Ранковићъ; Никола Цампићъ; Алекса Николавићъ; Ђорђе Гуша; Матија Станишићъ, тер. за сына Павла; Миленко Стојановићъ, кал.; Коста Стефановићъ майс. за сына Димитрија; Сима Гинићъ, меан.; Михаилъ Поповићъ, к.; Јованъ Топал-Павловићъ, протокол.; Живко Крстићъ, трг.; Илија Нешићъ, Смедеревацъ; Милое Богдановићъ шегр.; Тодоръ Миловановићъ, чиз. майс.; Хаџи Найданъ Јовановићъ, књигопродавацъ изъ Болгаріе, одъ Татар-Пазарџика, 2. кн.; Тома Николавићъ, у трговини Х. Димитрија; Милошъ Вельковићъ; Радованъ Гаићъ; Ђорђе С. Протићъ, пап. за кћеръ Софию; Петаръ Мирчетовићъ, пап. за сына Стефана; Сима Николићъ, кал. тр.; Спиридонъ Спирићъ, уч.; Никола Поповићъ; Китанъ Татаринъ, за сына Тасу; Филипъ Димитријевићъ, за синовце: Живка Поповића, Петра Михайловића, Митра Ђорђевића, Милентию Танасијевића, 4. кн.; Зарія Димићъ, Младенъ Павловићъ кал. мун.; Коста Матићъ, Стоилко Јовановићъ, за брата Мияйла; Петаръ Крстићъ, изъ велике Кикинде; Коста Х. Брзакъ за свою супругу Екатерину.

Васа Младеновићъ, ши.; Јованъ К. Јовановићъ; Селакъ Јовановићъ, ши.; Димитрије Костићъ, ши.; Светозаръ Лазаревићъ, ши.; Аранџелъ Јанићевићъ, ши.; Димитрије поп-Пантићъ изъ села Вранића, окр. беогр.; Стојанъ Тодоровићъ; Миша Петровићъ пап.; Ђорђе Миленковићъ, мум.; Стефанъ Митковићъ, изъ Куманова; Хофманъ екмешџија; Светозаръ М. Радовановићъ, Јова Видаковићъ; Мита Стенџъ, Сава Живковићъ, трг.; Максимъ Томићъ; Лазаръ Войводићъ, питомецъ воинартилѣрійске школе; Јованъ Добриновићъ, бер.; Костандинъ Укропина, 2. кн., рођенъ у Београду; Петаръ Васиљевићъ, Станко Цоквићъ; Гавра Савићъ; Никола Киви, трг.; Арсеније Миятовићъ, за сына Пантелию; Лука Аџићъ, трг. марвений; Мияйло Ристићъ, бирташъ; Сима Савићъ; Ђорђе Алексићъ, бояџија; Михаилъ Стаменковићъ, у читал. србск.; Яня Ђорђевићъ, ткачъ; Стојанъ Јовановићъ, родомъ изъ села Брусника; Наумъ Марковићъ, зидаръ; Алекса Х. Димитријевићъ, за супругу Савку, 2. кн.; Янаџко Ристићъ; Мойсило Гавриловићъ; Пантелија Јовановићъ; Стеванъ Крајнскій учен. 2. раз. о. ш.

(Скупіо ст. поднаред. Панта Ђфремовићъ).

Панта Ђфремовићъ, скупит.; Петаръ Кнежевићъ; Илія Новаковићъ; Павле Милошевићъ, тобѣія; Аксентіе Радовановићъ, 4. рот. 1. бат.; Паунъ Благоевићъ 1. р. 4 бат.; Милованъ Милетићъ кавал. трубачъ; Димитріе Павловићъ кал. тр.; Младенъ Миливојевићъ, бандистъ; Ђорђе Мићићъ, бандистъ; Димитріе Савићъ, банд.; Петаръ Стојановићъ, банд.; Ђфремъ Максимовићъ, подн. 1. р. 1. бат.; Димитріе Јовановићъ, 4. р. 2. бат.; Павле Аврамовићъ, поднаред. 4. р. 2. бат.

(Скупіо Ђорђе Јовановићъ.)

Јованъ Марковићъ, тр.; Јоца Вучковићъ; Никола Атанацковићъ; Јованъ Живковићъ, ђурѣія; Ђорђе Симеоновићъ, тр.; Павле Здравковићъ, татаринъ; Ђорђе Молеровићъ; Стојанъ М. Истипилетовићъ, изъ Смедерева.

(Скупіо Милићъ Петковићъ Троянкићъ.)

Јованъ Ђорђевићъ, аб. 2. кн.; Мита Димитріевићъ, аб.; Павле Марковићъ, аб.; Коста Углашићъ, аб.; Матија Трипковићъ, аб.; Милићъ Стојановићъ, аб.; Мияјло Петровићъ, аб.; Радонца Илићъ, аб.; Никола Благоевићъ, аб.; Петаръ Максимовићъ, аб.

(Скупіо Јованъ Р. Стефановићъ).

Станос А. Николићъ; Зарія Топаловићъ; Стефанъ А. Данићъ; Никола Трифуновићъ, кал. лонч.; Радованъ Богѣевићъ, кал. лон.; Ресія Милошевићъ, бояѣія; Анимъ Радовановићъ; Никола Лес. Радовановићъ, кал.; Стојанъ Живковићъ, кал. магаз.; Ђорђе Радовановићъ, кал. лон.

(Скупіо Стефанъ Петровићъ, кал. лончарскій).

Радованъ П. Николићъ, шаб.; Стеванъ Лукачевићъ, к.; Срећко Димитріевићъ, ок. кр.; Петаръ Атанацков. Банковићъ окр. краг.; Радованъ Лазаревићъ; Никола Угриновићъ, окр. лонч.; Јованъ Мар-Мих-Трноковићъ, окр. краг.; Обрадъ Николаевићъ Премчевићъ; Трифунъ Кокотовићъ, за сына Јоцу; Димитріе Х. Тошићъ; Божо Бонћъ; Велько Павловићъ, марв. трг. изъ Планице.

(Скупіо Васа Милосављевићъ).

Атанасіе Караѣићъ, уч. 1. гимн.; Мића Марковићъ, изъ Босне; Петаръ Србићъ, уч. прве богословіе; Алекса Никитовићъ уч. 1-ве шк.; Димитріе Ненмаровићъ; Игњатъ Живковићъ, м. ђур.; Јованъ Милековићъ, м., за зета Стојана; Велько Ранковићъ; Никола Живановићъ, кал. бак.; Стефанъ Протићъ, уч. 1. гимназіе.

(Скупитель Танасіе Поповићъ, каф.)

Живко І. Томићъ, маг.; Марко Ковачевићъ; Цветко Златићъ, трг.; Арсение Лукићъ; Петаръ Марковићъ, при поп. правосуд.; Риста Савићъ, маг.; Петаръ Јовановићъ, кал. тиш.; Јованъ М. Ђикодидъ, тр.; браћа Петровићъ, трг.; Димитрије Вучићъ, тр. у Бао.; Игњатъ Стојановићъ, тр.; Ђорђе Јовановићъ; Ђорђе Спасовићъ, сл. 3-гъ раз. посл. трг. школе; Коста Новаковићъ, 2-гъ раз.; синоваць г. мајора, Димитрија Новаковића, Лазаръ Цукићъ, кал. трг.

(Скупіо г. Радисавъ Таловићъ.)

Благов Ломовићъ тер; Велимиръ Бабићъ кал. тргов.; Димитрије Томашевићъ изъ Албаніе; Никола Маринковићъ, ашчія; Никола Лукићъ, кал. тер.; Симеонъ Драшкићъ, кал. аб.; Цветко Марковићъ, изъ Гургусовца; Матея Мартићъ, богос. книћанинъ; Живоинъ Петровићъ, мачв.; Јованъ Миловићъ, тр. за сестрића Аксентија; Александеръ Јовановићъ ученикъ 3. грам. раз.

Миланъ Сретеновићъ, словослаг. правит. Типографіе.

ПОЖАРЕВАЦЪ.

Петаръ Протићъ, тр.; Димитрије Ункавићъ, за сына Петра; Мияјло Николићъ; Риста Протићъ; Ђорђе Величковићъ каф.; Петаръ Ђорђевићъ, марв. трг.; Тодоръ Маринковићъ практ. суда, за сестрића Косту Илића; Јковъ Васићъ; Ђорђе Цаџићъ.

МОН. БЛАГОВѢШТЕНІЯ.

(Скупіо настоятель мон. Благовѣштенія, препод. г. Василие Нешићъ.)

Єромонаси: Мевадіе Поповићъ, Пайсіе Павловићъ, діак Јосифъ Николићъ, Григоріе Єроринъ, волявачки свештеникъ; Јанко Исаковићъ, парохъ шаторечки за сына Живоина; Јованъ Крстићъ, парохъ Јрменовски, за сына Сретена, бог.; учитель блазнавски, за сына Тодора; Тодоръ Савићъ, рачун. барутина страгарски; Никола А. Димитријевићъ пис. ср. качерскогъ; Симо Майданаць, гл. трг. окр. Рудн.; Тома Јовановићъ, трг. тер. еси. у Краг.; Риста Теодоровићъ, зидаръ; Тома Минићъ, изъ Обш. за брата Аврама; Милое Петровићъ, тр.; Павле Шевићъ, за сына Радована; Ђорђе Продановићъ, за сына Милоя; Васа Ненадовићъ, за брата Јована; Мияјло Ђорђевићъ, трг. за сына Стефана; Радосавъ Гавриловићъ, панд., за синовца Радойва; Лука Шевићъ; сви изъ Блазнаве. Илія Прокићъ, т. за сына Милоя; Радованъ Чамићъ, трг. за сына Милана сол.

дата; Мича Исаковићъ трг. за брата Аѣма; Сретень Исаковићъ, тр., за сыновца Алимпія; Алекса Исаковићъ, трг.; Панта Раденковићъ, дуб. у Врб.; Ђира Раденковићъ, трг.; Сима Николићъ, писаръ трг.; Павле А. Петровићъ, кметъ за сына; сви изъ Шаторня.

Милов Лазаревићъ, Цицићъ трг. за сына Ђоѣу; Ђша Раићъ; Живко Марковићъ; сви изъ Страгара.

Милошъ Гавриловићъ, кметъ бушначки, за сына Димитрія; Радулъ Спасићъ, слуш. богос.; Симеонъ Арнаутовићъ; Петаръ Ђорђевићъ, изъ Маска, окр. краг.; Илія Јовановићъ, учит. Ягњилски окр. краг. за супругу Марицу, 2. кн.; Тимотія Костићъ, изъ Каран.; Сретень Милосавлѣвићъ, изъ Карановца.

СМЕДЕРЕВО.

Г. Милутинъ Н. Васићъ, прота смедер.; Ђорђе Димитриѣвићъ Карагун.; Ранко Андреевићъ, каф.

ЧАЧАКЪ.

Радоица Поповићъ; Марко Јовановићъ, за сына Стевана; Живко Милошевићъ, каз.; Јованъ Живковићъ, тер.

ЯГОДИНА.

Браћа Рашићи, Илія Богдановићъ, шећ.; Антоніѣ Ставовићъ изъ Параћина.

АЛЕКСИНАЦЪ.

Стоянко Јовановићъ, коч.; Јованъ Младеновићъ, за брата Николу.

Сава Светацъ, трг. изъ Валѣва; Мића Карамарковићъ, панд. у Валѣву.

ШАБАЦЪ.

(Скупіо г. Боя Марковићъ, практ.)

Никола Пауновићъ, членъ конз. шаб.; Георгіѣ Лазаревићъ, пар. Мрао. за сына Јована; Лазаръ Димитриѣвићъ, рачунов. суда окр. шаб.; Аксентіѣ Томићъ, прот.; Милошъ Поповићъ, II. пис.; Арсениѣ Михайловићъ, регистр.; Ђорђе Мишковићъ, II. пис.; Алекса Димитриѣвићъ, практ.; Коста С.

❖

Николићъ; Миланъ Куртовићъ; Миланъ В. Диношевићъ, уж.;
Живко Божићъ, трг.

(Скупіо г. Васа Ђорђевићъ, практ. казначейства.)

Радованъ Моловићъ, прак. начал.; Максимъ Пантеляћъ,
пр. суда; Никола Е. Трифковићъ; Любомиръ У. Кокановићъ;
Марко Ц. Марковићъ, сынъ казнач.; Алекса Дмитрієвићъ,
добошаръ; Владимиръ Атанасієвићъ, панд. коняи.; Тома Ми-
ловановићъ, сынъ помоћниковъ; Исидоръ Яковлєвићъ, лебц.;
Павле Станивировићъ, мл. полц.; Јованъ Карпузовићъ, берб.
за сына Ђоку.

Г. Самуиљъ, намѣстникъ мон. Петковце. Г. Неофитъ,
намѣст. монаст. Чокешине. Г. Амвстіє Гавриловићъ, пар. се-
ла Табановића. Ђира Даничићъ, тргов. свинярскій, изъ Бога-
тића.

(Скупіо Коста Ж. Филиповићъ, шећерџія.)

Стефанъ Ђукићъ, трг.; Риста І. Павловићъ, шећ.; Ан-
дрія Нешићъ, предс. примир. суда, за сестру Милеву; Јованъ
Глигорієвићъ, поштон.; Вукосавъ Миловановићъ, меан.; Мак-
симъ Јовановићъ; Яковъ Живковићъ; Яковъ Андреевићъ, тер.;
Димитріє Јовановићъ, уч. Шев.; Владимиръ Бударовићъ, кал.
трг.; Петаръ Јовановићъ, за сына Светолика; Коста Петро-
вићъ, чар.; Павле Илићъ, тер.; Ђвто Нинићъ, вантар.; Сте-
ванъ Станковићъ, пап.; Ђорђе Радовићъ, иначе Лекићъ, трг.;
Ђорђе Ристановићъ, кал. пап.; Симо Ђвтићъ, кал. пап.; Яковъ
Ристићъ, шећ.; Јованъ Стефановићъ, кал. бак.; Панто Ђука-
новићъ, кал. тер.; Мита Мишићъ; Тоша Лукићъ, изъ Лози.
трг.; Милошъ Трифуновићъ, изъ Лѣшнице; Деспотъ Савићъ,
изъ Лѣши.; Митаръ Петровићъ бак., за сына Ђоку; Миленко
Петровићъ, бак.; Теша Павловићъ, трговац. за сына Милана;
Миланъ Митровићъ, трг.; Ђфремъ Ђокићъ, трг. ац. шаб.; Ан-
тоніє Илићъ, майс. и трг.; Стефанъ Айдарићъ, трг.; Стеванъ
Минићъ за сына Јована.

КРАГУЄВАЦЪ.

(Скупіо Димитріє Карићъ, кафеџія.)

Преп. г. Антоніє Ђосићъ, наст. мон. Грнчарице; бл. г.
Ђвта Весовићъ, членъ суда окр. краг.; г. Дамянъ Марковићъ,
проф.; г. Милошъ Недельковићъ, рач. при тополнв.; г. Ми-
лошъ Миханловићъ, практ. суда окр. краг. за сына Димитрія
уч.; г. Никола Ђ. Лѣотићъ, пис. 2-ге рот. 2-гъ бат.; г. Вулс
бввшій учит.; Стоянъ Пешвићъ, бояџія; Любисавъ, бакалинъ;
Јоца Момировићъ, ковачъ; Јова Чолићъ, каф.; Крста Ђирићъ,
тер.; Велимиръ П. Вуячићъ; Миланъ Андреевићъ, бербер.;
Аврамъ Міовићъ бак. и тер.; Миланъ А. Поповићъ, трг. изъ

Чачка, за сына Любомира; благонадеждный ученикъ Сре-
тенъ М. Анђелковићъ.

Міяло Цветковићъ; Милованъ Оропановићъ, иначе Цр-
ни, тер.; Сава Данићъ, за сына Любомира; Милованъ Мило-
вићъ, тер.; Миланъ Миливојевићъ, абаџ.; Милія Вуксановићъ,
аб.; Ђорђе Атанасковићъ; Павле Бошковићъ, трг.; Николе тр-
говца кочиашъ; Ђорђе М. Куриловићъ, тр; Митаръ Новако-
вићъ, трг.; Ђорђе Стефановићъ.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

1850
1850

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р 19 Ср II 551.1